

16

RESERVADO

1126

B. N. L.

RESERVADO

*[Handwritten scribble]*

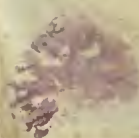
RESERVADO

Chico  
1912

~~12-15~~

Per  
1.126 P

12-15





L. J. J. J. J.



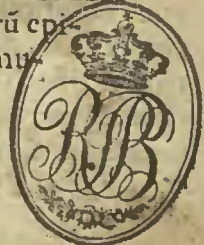
Non parietur in ... age ... 15 ...

Sapientia

L. Gym.



**ADIVI HIERONYMI VT SELECTISSI-**  
 marū ita diuinitatis plenissimarū epi-  
 stolarum volumen in commu-  
 nem studiosorum vtili-  
 tatem nuperrime  
 editum .



## CANDIDO LECTORI.



Vm non ita pridem mecum serio cogitarem, magni referre in omnem vitam protinus ab incunabilis optimis imbui, mihi quidem prælate mereri de Rep. videbantur qui facū-  
 diffimis iuxta ac sanētissimis autoribus ædendis, publicis adolescentum studiis consulunt. Præsertim autem hoc tempore, cum nouis & insulsis libellis Christiano etiāmnū homine idignis chalcographi passim nos obruant. Porro, cum teste Fabio optimo iuueritis formatore puerorum in primis lectio utilis & cum suauitate quadā grauis esse debeat, quid amabo, quod teneris adhuc puerorum ingeniis conducibilius vtiliusque tradi potest, quam eius autoris lectio qui animos vtilitate allecet, suauitate recreet, grauitate componat? Quarum omnium virtutum mirum professorem esse & diuinum Hieronymum tum in omnibus tum præcipue in epistolis propius, fixiusque introspicienti, haud quā obscure videbitur. Nam præterquod honestissima beatæ vitæ exempla hic proponuntur, sententiarum sublimitate animus assurgere & magnitudine rerum spiritum ducere, & optimis institui, vix aliubi cōmodius atque felicius poterit. Adde quod ad parandam dicendi facultatem mirifice cōducunt, tum sunt multo quæ vulgariter circūferuntur epistolæ præsertim eorum qui recentis lasciuix flosculis, necnon voluptate quadam praua deliniunt,



deliniunt, doctiores fortassis & ἑκτορικότεροι. Fac igitur  
cādissime lector totus fruire his quas selectiores nostris  
nouis typis excudendas curauimus. Vale.

AD EVNDEM.

Sunt quos blanda iuuant Ciceronis scripta togati,  
Quod forment linguas nobilirentq; rudes.  
Verum te magis hæc delectet lectio, dona  
Quæ & linguæ & vere relligionis habet.  
Dat liber exiguo quem gestas are paratum  
Sermonis veneres, deliciasq; animi.  
Exigit & cæcæ ludibria noctis & vmbra  
Author mellito quæ ethnicus ore docet.

EPISTOLAE QVE HOC LIBRO  
CONTINENTVR.

Prima, De vita Malchi captiui monachi.

- ii Ad Heliodorum, De laude vitæ solitariæ.
- iii Ad Nepotianū, De vita clericorū & sacerdotū.
- iiii Ad Heliodorū, Epitaphium Nepotiani.
- v Ad Rusticum monachum, De viuendi forma.
- vi Ad Paulinum, De institutione monachi.
- vii Ad Paulum concordiensem.
- viii Ad Exuperantium hortatoria.
- ix Ad Iulianum Diaconum.
- x Ad Theodosium.
- xi Ad Chromatium.
- xii Ad Paulinum presbyterum, de omnibus diuinæ  
historiæ libris.

*Handwritten text in a cursive script, likely a library stamp or a note, partially obscured by the printed text above. The text is difficult to decipher due to its cursive nature and fading.*

VITA MALCHI MONACHI.

ARGVMENTVM epistolæ sequentis.

Depinxit solitarium, depinxit celebrem, depingit hic captiuū & agitatū. Ludit & in hoc argumēto, ingenii exercitandi gratia. Ceterū varietatem lectionis, apparet non casu, sed studio alicuius accidisse.

De vita Malchi captiui monachi.



Vi nauali prælio dimicaturi sunt, ante in portu & in tranquillo mari flectit gubernacula, remos trahūt, ferreas manus, & vncos præparant, dispositūq; per tabulata militē, pendente gradu, & labente vestigio stare firmiter consuescunt, vt quod in simulachro pugne didicerint, in vero certamine non perhorrescat. Ita & ego qui diu taci (silere quippe me fecit, cui meus sermo suppliciuū est) prius exerceri cupio in paruo opere, & veluti quādā rubiginem linguæ abstergere, vt venire possim ad latiorē historiam. Scribere .n. disposui (si tamen vita dominus dederit, & si vituperatores mei saltem fugientem me, & inclutum persequi desierint) ab aduentu saluatoris vsq; ad nostram ætatem, id est, ab apostolis, vsq; ad nostri tēporis fecerit, quomodo & p quos Christi ecclesia nata sit, & adula, persecutionibus creuerit, martyris coronata sit. Et postquam ad Christianos principes venit, potētia quidem & diuitiis maior, sed virtutibus minor facta sit. Verum hæc alias. Nūc quod imminet explicemus. Maronia triginta ferme milib. ab Antiochia vrbe Syrię, haud grādis ad orientem distat viculus. Hic post multos, uel dominos, uel patronos,

Handwritten marginal notes in a cursive script, including phrases like 'interdum', 'magis an', 'huc figura', 'pasato', 'inclauit', 'uina', 'ueta', 'rasuafaci', 'uirt', 'no scilicet', 'quid', 'uboziooz', 'cupiosioz', 'trifelicioz', 'in abutis', 'p dicitur', 'nostris', 'facio', 'nostris', 'quod in pro', 'scia est', 'endum', 'vna mala'.

Handwritten marginal notes in a cursive script, including phrases like 'et acq', 'et elat', 'sibi faciebant', 'fus', 'migi fu', 'pzo', 'fir', 'ai nam', 'puz', 'i pu', 'cadu', 'mufim', 'qipe u', 'taab', 'In neg', 'boz', 'ab h', 'r apu', 'farto', 'qui fid', 'pmit', 'paliu', 'est t', 'gogo fu', 'iloz', 'i ad T', 'dominus ayab', 'est ce pator', 'tra rary rzat'.

Handwritten notes at the bottom of the page, including the phrase 'quid dicitur de ieromime si diceret ecclesiam'.

VITA MALCHI MONACHI.

dum ego adolescētulus in Syria, ad papa Eua-  
grii necessarii mei possessionem deuolutus est, quem  
idcirco nunc nominavi: vt ostenderem, vnde nossem  
quod scripturus sum. Erat igitur illic quidā senex no-  
mine Malchus, quem nos Latine regem possumus di-  
cere, Syrus natione & lingua, & reuera *αὐτὸς ὁ θεῶν*, Anus  
quoq; in eius cotubernio valde decrepita, & iam mor-  
ti proxima videbatur, tam studiose ambo religiosi, &  
sic ecclesiæ limen terentes, vt Zachariam & Heliza-  
beth de euāgelio crederes, nisi quod Ioanes in medio  
nō erat. De his cum curiole ab accolis quærerem, quæ  
nam esset eorū copula, matrimonii, sanguinis, an spi-  
ritus: omnes voce coniona, sanctos & deo placitos, &  
mira nescio quæ respondebant. Quia cupiditate ille-  
ctus, adortus lum hominem, & curiosus sciscitans rerū  
fidē, hæc ab eo accepi. Ego (inquit) mi nate Maroniaci  
agelli colonus, sed solus parētib; fui. Qui cum me  
quali stirpem generis sui, & hæredem familiæ suæ ad  
nuptias cogerent, monachum potius me velle esse res-  
pondi. Quantis pater minis, quātis mater blanditiis  
persequuti sint, vt pudicitiam proderem, hæc res sola  
iudicio est, quod & domum & parētes fugi. Et quia ad  
oriētem ire non poteram propter vicinam Persidem,  
& Romanorum militum custodiam, ad occidentem  
verti pedes, pauxillum nescio quid portans viatici,  
quod me ab inopia tantum defenlaret. Quid multa?  
Perueni tādē ad eremum Chalcidos, quæ inter Im-  
mam & Essam magis ad austrū sita est. Ibi repertis mo-  
nachis, eorum me magisterio tradidi manuum labore  
victum quærītās, lasciuīamq; carnis refrenās ieiuniis.

petal de uari  
libedine

in stri  
gens

Post

ad sepelitione  
vire



VITA MALCHI MONACHI.

pendebant ex humero pharetræ, laxos arcus vibrâtes,  
 hastilia lōga portabat. Non. n. ad pugnādū, sed ad pre-  
 dā venerāt. Rapimur, dispugimur, in diuersa trahimur.  
 Ego enim longo postliminio hæreditarius possessor,  
 & sero mei consilii pœnitēs, cum altera muliercula in  
 vnus heri seruitutem sortitus venio. Ducimur, imo  
 portamur sublimes in camelis, & per vastam eremū  
 semper ruinam timētes, pendemus potius q̄ sedem.  
 Carnes semicrudæ cibus, & lac camelorum potus erat.  
 Tandē grandi amne transmissio, puenimus ad interi-  
 orem solitudinē, vbi dominam liberolq; ex more gen-  
 tis adorare iussi, ceruices flectimus. Hic quasi clausus  
 carcere, mutato habitu, idest, nudus ambulare disco.  
 Nam aeris quoq; itemperies nihil aliud præter pudē-  
 da velari patiebatur. Tradūtur mihi pascentiæ oues, &  
 in malorum cōparatione hoc fruor solatio, qd̄ domi-  
 nos meos, & conseruos rarius video. Videbar mihi ali-  
 quid habere sancti Iacob: Recordabar Moysi, qui & ipsi  
 in eremo quodam fuere pastores. Velcebar recenti ca-  
 seo & lacte. Orabam iugiter, canebā psalmos, quos in  
 monasterio didicera. Delectabat me captiuitas mea.  
 Agebam dei iudicio gratias, qd̄ monachum quem in  
 patria fueram p̄ditur, in eremo inueneram. O nihil  
 vnquam tūrum apud diabolū. O multiplices & ines-  
 fabiles eius insidiæ. Sic quoq; latentē me inuenit iu-  
 dia. Dominus vides gregem suum crescere, nihilq; in  
 me deprehendēs fraudulentiæ, sciebam. n. A postolū  
 precepisse: Dnis sic quasi deo fideliter seruiendum, &  
 volēs me remunerare, quo fidū sibi magis faceret, tra-  
 didit mihi illam conseruā meam, aliquando captiuā.

Et cum

VITA MALCHI MONACHI.

Et cum ego refutarem, diceremq; me Christianū, nec  
 licere mihi vxorē viuentis mariti accipere (siquidē ca-  
 ptus nobiscū vir ei⁹, ab alio dño fuerat abduct⁹) rursus  
 ferus ille & implacabilis i futorem versus, euaginato  
 me cœpit petere gladio. Et nisi confestim brachia tē-  
 dens mulierē preoccupassem, ilico fudisset sanguinē.  
 Iam igitur venerat tenebrosior solito, & mihi nimiū  
 matura nox. Duce in spelūcam semirutā, nouam cō-  
 iugem: & pronubante nobis mœsticia, yterq; detesta-  
 mur alterum, nec fatemur. Tūc vere senli captiuitatē  
 meam, prostratusq; humi, monachū cœpi plangere,  
 quem perdebam, dicens: Huccine miser seruatus sum?  
 Ad hoc me mea scelera perduxerunt, vt incanescēte  
 iam capite, virgo maritus fierem? Quid prodest pa-  
 rētes, patriam, rem familiarem contēp sisse pro dño:  
 si hoc facio, qd' ne facerem, illa contēp ssi, nisi quod  
 fortē p pterea hæc sustineo quia patriam desiderau?  
 Quid agimus anima? perimus an vincimus? Ex pecta-  
 mus manū domini, an p prio mucrone cōfodimur?  
 Verte in te gladium, tuā magis mors timenda est, quā  
 corporis. Haber & seruata pudicitia suum martyriū, ia-  
 ceat insepultus Christi testis in eremo, ipse mihi ero  
 psecutor & martyr. Sic fatus, eduxi in tenebris quoq;  
 micantem gladium, & acumine corā me verso: Vale,  
 inquam, infelix mulier: habeto me martyrem potius,  
 q̄ maritum. Tūc illa pedib' meis prouoluta: Precor te  
 (inquit) per Iesum Christum, & per huius horæ neces-  
 sitatem adiuro, ne effundas sanguinem tuū in crimen  
 meum. Vel si mori placet, in me primū verte mucro-  
 nem: Sic nobis potius coniungamur. Etiam si vir me

VITA MALCHI MONACHI.

ad me redierit, seruare me castitatem, quam me captiui-  
 tas docuit, vel interire potius q̄ perderem. Cur more-  
 ris, ne mihi iugaris? Ego morerer, si mihi iungi velles.  
 Habeto me coniugem pudicitia, & magis animę copu-  
 lam amato, q̄ corporis. Sperent dñi maritū, Christ' no-  
 uerit fratrem. Facile suadebimus nuptias, cū nos vide-  
 rint sic amare. Fateor, inquit, obstupui, & admiratus  
 virtutē foemina, coniugem plus amauit. Nunq̄ tamen  
 illius nudū corpus intuitus sum, nunq̄ eius carnē atti-  
 gi, timens in pace p̄dere, quod in praelio seruaueram.  
 Transeunt in tali matrimonio dies plurimi, amabilio-  
 res nos dominis fecerat nuptiæ. Nulla fugæ suspicio,  
 interdū & mense toto abera fidus gregis pastor per so-  
 litudinem. Post grade interuallū dum solus in cremo-  
 sedeo, & præter coelum terraq; nihil video, coepi meū  
 tacitus voluere, & inter multa, contuberni quoq; mo-  
 nachorū recordari, maximeq; vultum patris mei, qui  
 me erudierat, tenuerat, perdiditq;. Sicq; cogitans, as-  
 picio formicarum gregem angusto calle feruere, ferre  
 onera maiora, q̄ corpora. Alia herbaru quedam semi-  
 na forcipe oris trahebant, alia egerebant humū de fo-  
 ueis, & aquarum meatus aggeribus excludibat. Ille vē-  
 ture hyemis memores, ne madefacta humus in herbā  
 horrea verteret, illata semina præcidebat. Hæ luctu ce-  
 lebri, corpora defuncta deportabant. Quodq; magis  
 mirū est in tanto agmine, egrediens non obstabat in-  
 tranti, quin potius si quam vidissent sub falce & onere  
 concidisse, suppositis humeris adiuuabat. Quid mil-  
 ra? Pulchrum mihi spectaculum dies illa tribuit. Vnde  
 recordatus Salomonis, ad formicarum solertiam nos  
 mittentis,



VITA MALCHI MONACHI.

mittentis, & pigras mentes tali ex eplo fuscitantis, coc-  
 pi tedere captiuitatis, & monasterii cellulas quærere,  
 ac fornicarum illarū similitudinē desiderare, vbi la-  
 boratur in medium, cūq; nihil cuiusq; proprium sit,  
 omnium omnia sunt. Regresso ad cubile occurrit mul-  
 lier, tristitiam animi dissimulare nō potui. Rogat cur  
 ita exanimatus sim. Audit causas, hortatur fuga. Pero-  
 silentii fidem, non aspernatur, & iugi lulurro inter spe  
 & metum mediū fluctuamus. Erant mihi in grege duo  
 hirci miræ magnitudinis. Quib' occisis, vtres facio,  
 corūq; carnes viatico preparo. Et primo vespi, putan-  
 tibus nos dominis secreto cubitare, inuadimus iter,  
 vtres & partes carniū portates. Cūq; peruenissemus ad  
 fluuiū, nam decem milibus aberat, inflaus colcelsisq;  
 vtribus, aquis nos credimus, paulatim pedibus subre-  
 migātes, vt deorium nos flumine deferente, & multo  
 longius quā cōscenderamus, in alterā nos exponēte  
 ripam, vestigiū sequentes perderet. Sed inter hæc ma-  
 defacte carnes, & ex parte lapsæ, vix tridui cibum pol-  
 licebātur. Bibimus viq; ad satietatem, futura nos siti  
 preparātes. Currimus, post tergum semper aspiciamus,  
 & magis noctibus prouehimus, quam dieb' : vel propter  
 inlidias late vagantiū Sarracenorū, vel propter ar-  
 dorem solis nimium. Pauesco miser etiam referens, &  
 si tota mēte securus, toto tamen corpore perhorresco.  
 Post diem vero tertii, dubio p̄spectu procul aspici-  
 duos camelis in lides venire cocitos. Statimq; mens  
 mali presaga, putare coepit dām meditari mortem, so-  
 lem cernere nigrescentem. Dumq; timemus, & vesti-  
 giis nos proditos per arenas intelligimus, offertur ad  
 dexteram specus, longe sub terram penetrans. Igitur

VITA MALCHI MONACHI.

timentes venenata animalia, nā solent viperæ, reguli,  
 & scorpiones, cæteraq; huiusmodi, feruorē solis decli-  
 nātia, vmbra petere: intrauim⁹ quidem spelūcam, sed  
 statim in ipso introitu sinistra nos foueæ credimus,  
 nequaquā vltra progredientes, ne dum mortem fugim⁹,  
 incurramus in mortem. Illudq; nobiscum reputātes;  
 si iuuat dñs miserōs, habemus salutē, si despicit pecca-  
 tores, habem⁹ sepulchrū. Quid putas fuisse nobis ani-  
 mi? quid terroris, cū ante specum hui⁹ procul starent  
 dñs & conseruus, & vestigio indice iā ad latebras pue-  
 nissent? O multo grauior expectata, quā illara mors.  
 Rursum cum timore & labore lingua balbutit, & quasi  
 clamante dño, mutire nō audeo. Mittit seruū, vt nos  
 de specu trahat: ipse calamos tenet, & euaginato gla-  
 dio, nostrū expectat aduentū. Interea tribus ferē vel  
 quatuor cubitis introgresso famulo, nobis ex occulto  
 tergū eius videntibus, nam oculorū istiu⁹ modi natu-  
 ra est, vt post solem vmbra intransibus, cæca sint oia,  
 vox per antrum sonat. Exite furciferi, exite morituri.  
 Quid statis, quid moramini? Exire. Dñs vocat, pati-  
 ēter expectat. Adhuc loquebatur, & ecce per tenebras  
 aspiciamus leonā inuasisse hominē, & gutture suffocatū  
 eruentum intro trahere. Iesu bone, quid tunc terroris  
 nobis, quid gaudii fuit? Spectabamus dño nesciete,  
 hostem nostrum perire. Qui cum videret illum mo-  
 ras facere, suspicatus est duos vni resistere. Sed irā dif-  
 ferre nō valens, sicut tenebar gladium ad spelūcam  
 venit, & furore rabido serui increpans vecordia, prius  
 à fera est tentus quam ad nostras latebras perueniret.  
 Qui sunt qui hoc crederent, vt ante os nostrū, bestia  
 pro nobis

VITA MALCHI MONACHI.

pro nobis dimicaret? Sublato autē illo metu, similis  
ante oculos nostros verfabatur interitus, nisi quod tu-  
rius erat rabiem leonis, quam iram hominis sustinere.  
Pauemus intrinsecus, & ne mouere quidem nos ausi,  
præstolabamur euentum rei, inter tanta pericula, pu-  
dicitia tantum conscientia pro muro septi. Leæna in-  
sidias cauēs, & visam esse se sentiēs, apprehensos mor-  
dicus catulos effert, nobisq; cedit hospitium. Neq; ta-  
men satis creduli, statim erumpimus: sed expectantes  
diu, & egredi cogitantes: illius nobis figurabamus occur-  
sum. Sublato ergo horrore, & alia tractata die egredi-  
mur ad vesp̄eram, vidimiq; camelos, quos ob nimia  
velocitate dromedarios vocat, præteritos cibos in ore  
voluere, & in aliu missos iterū retrahere. Quibus as-  
censis, & noua sitareia, idest ānona refocillati, decima  
tādē die ad Romana per desertum caltra venimus.  
Oblatiq; tribuno, rem ordine padimus, inde tralmisi  
ad Sabinū Melopotamia ducē, camelorum pretium  
accepimus. Er quia iam abbas ille meus dormierat in  
dño, ad hæc delatus loca me monachi reddo, hæc tra-  
do virginib', diligens eā vt sorore, non tamē ei me cre-  
dēs vt sorori. Hæc mihi senex Mal. adolescentulo retu-  
lit. Hæc ego vobis narraui senex & castis historiā castita-  
tis expono. Virgines castitatē custodire exhortor. Vos  
narate posteris, vt sciat inter gladios, & inter deserta  
& bestias, pudicitiam nūquam esse captiua: & hominē  
Christo deditum posse mori, non posse superari.

AD HELIODORVM DE LAVDE VI-  
TAE SOLITARIAE,

In dictione  
nostri //  
ante ocn  
approbam  
propici  
nosais ofi  
fili  
topozis  
eximij p  
vilectis  
cus s'at  
poseri mo  
aducti  
res nobis  
nunciam  
uita de p  
ty a'at  
/ eo mito  
no comita  
yam // m  
iam //  
impunit  
mūcipali  
deo //  
Heliodoro ad  
alios et orato  
quis sole man  
za accepit qui adro  
flaminatq est //

ila f  
par //  
secur  
supra  
nulo y  
D wo  
lugue  
r. mto  
prr ro  
ouiac  
pos ju  
zctur  
Ingrin  
p mta  
m qoo  
deza  
pottin  
abro  
tatu p  
tit //  
moro  
ab r  
quas  
omert  
pudu  
ronor  
qui lo  
lyfor



DE VITA EREMITICA

& tu mihi de cubiculo ad aciem, tu de umbra egrederis ad solem? Corpus assuetum munitis, lorice onus non fert. Caput operum linteo, galeam recusat. Mollem ocio manum, durus exasperat capulus. Audi edictum regis tui: **Q**ui non est mecum, contra me est: & qui mecum non colligit, spargit. Recordare tyrocinii tui die, quo Christo in baptismo consepultus, in sacramenti verba iurasti: pro nomine eius non te patri parituru esse, non matri. Ecce aduersarius in pectore tuo, Christum conatur occidere. Ecce donatiuum quod militaturus acceperas, hostilia castra suspirant. Licet paruulus ex collo pendeat nepos: licet sparsa crine & scissis vestibus, vbera quibus te nutrierat mater ostendat: licet in limine pater faceat, percalcatum perge patre, sicis oculis ad vexillum crucis euola. Solum pietatis genus est, in hac re esse crudelem. Veniet, veniet postea dies: quo victor reuertaris in patriam: quo Hierosolimam coelestem vir fortis coronatus incedas. Tunc munitatum cum Paulo capies. Tunc & parentibus tuis, eiusdem ciuitatis ius petes. Tunc & pro me rogabis, qui te vt vinceres incitauit. Nec vero nescio, qua te dicas nunc compe de prepediri. Non est nobis ferreum pectus, nec dura precordia. Non ex silice natos hyrcanæ nutrire tigrides. Et nos per ista transiuimus. Nunc tibi blandis vidua soror haeret lacertis, nunc illi cum quibus adoleuisti vernulae, aiunt: Cui nos feruituros relinquimus? Nunc & gerula quondam, iam anus, & nutricius secundus post naturalem pietatem pater, clamitat. Morituros expecta paulisper, & sepeli. Forsitan & laxis vberum pellibus mater arata rugis fronte, anti-

b ii quum

**HIERONYMVVS AD HELIOD.**

quum referens mammæ lallare, congeminet. Dicant  
 si volunt & grammatici: Inte omnis domus inclinata  
 recūbit. Facile rumpit hæc vicula amor dei, & gehænæ  
 timor. At contra scriptura præcipit parentibus obse-  
 quendum, sed quicūq; eos supra Christum amat, perdit  
 animā suam. Gladium tenet hostis vt me perimat, &  
 ego de matris lachrymis cogitabo? Propter patrē mili-  
 tiam Christi deseram, cui sepulturā Christi causa non  
 debeo, quam etiam omnibus eius causa debeo? Dño pas-  
 sūro timide Petrus consulens scandalum fuit. Paulus  
 retinetib; se fratribus, ne Hierosolymam pergeret, rel-  
 pondit, **Q**uid facitis plorantes, & conturbantes cor  
 meū? Ego enim non solum ligari, sed & mori in Hieru-  
 salem parat; sum pro nomine dñi Iesu Christi. Aries  
 iste pietatis, quo fides quatitur: euāgelii retundendus  
 est muro. Mater mea & fratres mei hi sunt, quicūq; fa-  
 ciunt volūtatē patris mei, qui in cœlis est. Si credūt  
 in Christum fateat mihi pro eius nomine pugnator  
 si non credūt, mortui sepeliunt mortuos suos. Sed  
 hoc ais in martyrio. Erras frater, erras, si putas vnquā  
 Christianum persecutione non pati. Tunc maxime  
 oppugnaris, si te oppugnari nescis. Aduersari; noster  
 tanquam leo rugiens, aliquem deuorare quæres circū-  
 it, & tu pacem putas? Sedit in insidiis cum diuiti-  
 bus, vt in occultis interficiat innocetem. Oculi eius in  
 pauperem respiciūt. Insidiatur in occulto sicut leo in  
 spelunca sua, insidiatur vt rapiat pauperem, & tu frō-  
 dosæ arboris tectus vmbaculo molles somnos futur;  
 præda, carpis? Inde me psequitur luxuria: Inde auaritia  
 conatur irrumperē: Inde venter meus vult mihi deus

**esse**

## DE VITA EREMITICA

esse pro Christo: Compellit libido vt habitantē in me  
 spiritum sanctum fugem, vt templū eius violem. Per-  
 sequitur, inquam, me hostis, cui nomina mille, mille  
 nocendi artes: & ego infelix victorem me putabo, dū  
 capior? Nolo frater charissime examinato podere de-  
 lictorū, minora credas idolatriæ timine esse, quæ di-  
 ximus. Imo Apostoli discite sententiā, qui ait: Hoc enim  
 scitote intelligētes, quia omnis fornicator, aut immū-  
 dus, aut auarus, aut fraudator, quod est idolorum ser-  
 uitus: non habet hereditatem in regno Christi & dei.  
 Et quāquam generaliter aduerlum deum sapiat, quic-  
 quid diaboli est: & quod diaboli est, idololatria sit, cui  
 omnia idola mancipatur: tamen & in alio loco specia-  
 tim, nominatimq; determinat, dicēs: Mortificate mē-  
 bra vestra quæ sunt super terra, deponentes fornicati-  
 onē, immūdiciam, & concupiscentiā malam, & cupi-  
 ditatem, quæ sunt idolorum seruitus, propter quæ ve-  
 nit ira dei. Non est tantum in eo seruitus idoli, si quis  
 duobus digitulis, thura in bustum aræ iaciat, aut hauf-  
 tum pateræ poculo fūdat merum. Neget auaritia esse  
 idolatriam, qui potest triginta argenteis dñm venditū,  
 appellare iusticiam. Neget sacrilegiū in libidine, sed  
 is, qui membra Christi & hostiam viuam placetē deo,  
 cum publicarū libidinū victimis, nefaria colluuiōne  
 violauit. Non fateatur fraudem idolatriam esse, sed si  
 milis eorum, qui in actib' apostolorū ex patrimonio  
 suo parte precii reseruātes, præsentī perire vindicta.  
 Ahimaduerte frater, non tibi licet de tuis quicquam  
 habere rebus. Omnis, inquit dñs, qui nō renūciauerit  
 cunctis quæ possidet, non potest meus esse discipulus.

HIERONYMVVS AD HELIOD.

Cur timido animo Christianus es? Respice Petros relin-  
 thete: Respice surgentem de telonario publicanum sta-  
 tim apostolum. Filius hominis non habet, ubi caput re-  
 clinet: & tu amplas porticus, & ingentia tectorum spa-  
 tia metiris: Haereditatem spectans seculi cohaeres Chris-  
 ti esse non poteris. Interpretare vocabulum monachi,  
 hoc est nomen tuum. Quid facis in turba qui solus es?  
 Et hoc ego, non integris rate vel mercibus, nec quasi  
 ignarus fluctuum praemoneo, sed quasi nuper naufragio  
 eiectus in litus, timida nauigatoris voce denuncio. In  
 illo aestu Charybdis luxuria, salutem vorat. Ibi ore vir-  
 gineo, ad pudicitiae perpetrata naufragia, Scylla caenum  
 renidens, libido blanditur. Hic barbarum litus, hic di-  
 abolus pyrata, cum sociis adfert uincula capiendis. Noli-  
 te credere, nolite esse securi. Licet in modum stagni fusu  
 aequor arideat: licet uix summa iacentis elementi spiri-  
 tu terga crispentur, magnos hic campus montes habet.  
 Intrus inclusum est periculum, irus est hostis. Expedi-  
 te rudentes, vela suspendite: Crux antennae figatur in  
 frontibus. Tranquillitas ista tempestas est. Sed forsitan  
 diciturus es: Quid ergo? Quisquam in ciuitate sunt,  
 Christiani non sunt? Non est tibi eadem causa quae ex-  
 teris. Dominum ausculta dicente: Si vis perfectus esse  
 vade, vende omnia tua & da pauperibus, & veni sequere  
 me. Tu autem perfectum te fore pollicitus es. Na-  
 cum derelicta militia, te castrasti propter regna coelo-  
 rum, quid aliud quam perfectam sequutus es vitam?  
 Perfectus autem seruus Christi, nihil praeter Christum  
 habet. Aut si quid praeter Christum habet, perfectus non  
 est. Et si perfectus non est, cum se perfectum fore deo  
 pollicitus sit,



DE VILA EREMITICA.

pollentis sit, ante mentitus est. Os aut qd mentitur, occidit aiam. Igitur, vt concluda: Si pfectus es: cur bona paterna desideras? Dnm fecellisti, si pfectus no es. Diuinis euangelij uocib contonar: Non potestis duobus dñis seruire, & audet quilibz mendace christu face re, Mamona & dno seruiendo? Vociferatur ille saepe: Si quis vult post me venire abneget semetipsum, & tol lat crucem sua, & sequitur me. Et ego onustus auro arbi tror me Christu sequi? Qui dicit se in Christu crede re, debet quomodo ille abulauit & ipse abulare. Quod si nihil habes (vt te responsum scio) cur, tam bene para tus ad bella, non militas? Nisi forte in patria tua te ar bitraris hoc facere, cum in sua dñs signa no fecerit. Et cur id? Cū autoritate sume ratione. Nemo propheta in patria sua, honore habet. Non qro, inqes, honore: Suf ficit mihi consciētia mea. Neq; dñs quarebat, quippe qui ne a turbis rex constitueret, aufugit. Sed vbi honor non est: ibi contēptus est. Vbi contēptus: ibi frequens iniuria. Vbi aut iuria: ibi & indignatio. Vbi indignatio: ibi qes nulla, Vbi qes no est: ibi mēs a pposito saepe de ducitur. Vbi aut p inqerudine aliqd aufert ex studio, min⁹ fit ab eo qd tollitur. Et vbi min⁹ est, pfectu non pōr dici. Ex hac suppuratiōe, illa summa nascit, mona chum pfectu in patria sua esse non posse. Perfectum autem esse nolle, delinquere est. Sed de hoc gradu pulsus, prouocabis ad clericos. An de his aliquid au deam dicere; qui certe in suis vrbibus commorantur? Absit vt de his quicquam sinistrum loquar: qui aposto lico gradui succedentes, Christi corpus sacro ore confi ciunt, per quos & nos Christiani sumus. Qui clauas

Interficiat  
quidat  
expres  
pate fam  
otacolum  
oortat  
acipit  
mili p  
idre  
dros  
et quia  
modum  
ecis  
putas  
it qui zar  
id mih  
mifficab  
a quibz  
mua con  
tenan  
vino of  
mulap  
quellus  
apolite  
noquid  
f. sub  
nuli ad mo  
lucan  
prodi  
fugius  
ausg  
Sim  
milio  
pob  
Tu de  
fatu  
poffo

quod  
se  
fr  
apud  
vobis  
at au  
na  
in  
C  
subro  
si  
de  
m  
m  
m  
qu  
qu  
tu  
af  
na  
uit  
D  
u  
m  
ed  
m

**HIFRONYMVS AD HELIOD.**

regni cœlorum habentes, quodammodo ante iudicii diē  
iudicant: qui sponsam dñi sobria castitate conseruant.  
Sed alia, vt atē p̄litrinxi monachorum est causa: alia cle-  
ricorum. Clerici pascūt oues: ego pascor. Illi de altario  
viuunt: mihi quasi infructuosa arbori, securis ponitur  
ad radicem, si munus ad altare non defero. Nec possū  
obtinere paupertatem, cum in Euangelio animum vi-  
duam, duo, quæ sola sibi supererant, ara mittente, lau-  
dauit dñs. Mihi ante presbyterū sedere non licet: illi  
si peccauero, licet tradere me Sathanæ in interitum car-  
nis, vt spiritus saluus sit. Et in veteri quidem lege qui-  
cunq; sacerdotibus non obremperasset, aut extra castra  
positus, lapidabatur à populo, aut gladio ceruice sub-  
iecta, contempitum expiabat cruore. Nunc vero inobe-  
diens, spirituali mucrone truncatur, aut eiectus de ec-  
clesia, rabido dæmonum ore discerpitur. Quod si te  
quoq; ad eundem ordinem, pia fratrum blandimenta  
solicitant; gaudebo de ascensu, sed timebo de lapsu.  
Qui episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.  
Scimus ista: sed iunge, quod sequitur: Oportet autem  
huiusmodi irreprehensibilem esse, vnius vxoris virū:  
sobrium, pudicum, prudentem, ornatum, hospitale,  
docibilem, non violentum, non percussore: sed mo-  
destum, & cæteris quæ de eo sequuntur explicitis: non  
minorem in tertio gradu adhibuit diligentiam, dicens:  
Diaconos similiter pudicos: non biliques, non multo  
vino deditos: non turpilosos: habentes ministeriū fidei  
in conscientia pura. Et hi autem probentur primum:  
nullū crimen habentes. Vt illi homini, q̄ vestē non  
habens nuptialem, ingreditur ad cœnā. Nihil superest,  
nisi



**HIERONYMVS AD HELIOD.**

tantum mundi castitate supplantat, cum omne verbum  
ocioium quodecumq; loquuti fuerint homines, redituri  
sunt pro eo rationem in die iudicii, cum etiam conuicium  
in fratre[m], homicidium sit reatum. Non est facile stare  
loco Pauli: tenere gradum Petri: iam cum Christo regnantium;  
ne forte veniat angelus, qui scindat velum templi tui,  
qui candelabrum tuum de loco moueat. Aedificaturus  
turrim, futurum operis sumptus iuppura. Infatuatum  
sal ad nihil est vtile, nisi vt proiciatur foras, & a porcis  
conculcetur. Monachus si ceciderit, rogabit pro eo sacerdos.  
Pro sacerdotis lapsu, quis rogatur est? Sed quoniam ex  
scopulis locis enarrant oratio, & inter canas spumeis  
fluctibus cautes, fragilis in altum cymba processit,  
expandenda vella sunt ventis, & questionum scopulis  
transuadatis: latantium more nauarum: epilogi celeuma  
cantandum est. O desertum, Christi floribus vernans.  
O solitudo, in qua illi nascuntur lapides, de quibus in  
Apocalypsi ciuitas magni regis extruitur. O eremus  
familiaris deo gaudes. Quid agis frater in seculo,  
qui maior es mundo? Quamdiu te tectorum  
vmbre premunt: quamdiu fumosarum urbium  
carcer includit. Crede mihi, nescio quid plus lucis  
aspicio. Libet iarcina corporis abiecta, ad purum  
aetheris euolare fulgorem. Paupertate times? Sed  
beatos Christus pauperes appellat. Labore tereris?  
At nemo athleta sine sudore coronatur. De cibo  
cogitas? sed fides famem non timet. Super  
nudam metuis humum exaiciuniis membra  
collidere? sed dominus tecum iacet. Squalidi  
capitis horret inculta caesaries? sed caput  
tuum Christum est. Infinita crema vastitas te  
terret? sed tu paradi sum

*laudet*  
*paradi sum*  
*radisum*

DE VITA EREMITICA.

radisum mēte deambula. Quotienscūq; illuc cogitatione colcenderis, toties in eremo nō eris. Scabra sine balneis attrahitur cutis, sed qui in Christo semel lotus est, nō illi necesse est iterum lauare. Et vt breuiter ad cuncta audias Apostolum respondentem: Non sunt, inquit, condignae passionēs huius seculi ad superueturam gloriā, quā reuelabitur in nobis. Delicatus es frater, si & hic vis gaudere cū seculo, & postea regnare cū Christo. Veniet, veniet illa dies, quā corruptiuum hoc & mortale, incorruptionem induat & immortalitatē. Beatus seruus quē dominus inuenerit vigilante. Tunc ad vocē tubæ pauebit terra cū populis, & tu gaudebis. Iudicaturō domino, lugubre mundus in mugiet: tibi ad tribum pectora ferient. Potentissimi quondā reges, nudo latere palpirabunt. Exhibebitur cū prole tua Venus. Tunc ignitus Iupiter adducetur, & cū suis stultus Plato discipulis. Aristotelis argumēta non proderunt. Tūc tu rusticanus & pauper exultabis, & ridebis, & dices: Ecce crucifixus me: ecce iudex, qui obuolutus pānis in præsēpio vagur. Hic est ille oparii & quaestuarie filius, hic qui matris gestat sinu, hominem deus fugit in Aegiptum: hic vestitus coccino: hic sentibus coronatus: hic Magus dāmonium habēs & Samarites. Cerne manus Iudæ, quas fixeras: cerne latus Romane, quod foderas. Videte corpus an idem sit, quod dicebatis clam nocte sustulisse discipulos. Dilectio tua me cōpulit, vt hæc tibi frater dicerem, vt his tum interesse contingat, pro quibus nunc labor durus est.

ad iohannem in uitalia ponere ad hanc loco  
 q̄cācanica est habet q̄ gracia si in  
 loco fiat ut videtur totum pro totum  
 aliter. et dicitur pro eratic.

quod dicitur  
 ficut q̄ loco  
 tar flumini  
 et dicitur

HIERONYMVVS AD NEPOTIA.

HIERONYMVVS AD NEPOTIANVM  
DE VITA CLERICORVM ET  
SACERDOTVM



Etis à me Nepotiane charissime literis transmarinis, & crebro petis: vt tibi breui volumine digeram præcepta viuendi, & qua ratione, qui seculi militia derelicta, vel monachæ coeperit esse, vel clericus, rectum Christi tramitem teneat, ne ad diuersa vitiorum diuerticula rapiatur. Dum essem adolescens, imò penè puer, & primos impetus lasciuientis ætatis, eremi duricia refrenarem, scripsi ad auuculum tuum sanctum Heliodorum exhortatoriam epistolam, plenam lacrymis querimoniisq; & quæ deserti sodalis monstraret affectu. Sed in illo opere pro ætate tunc lusuimus: & calentibus adhuc rhetorum studiis atq; doctrinis, quædam scholastico flore depinximus. Nunc iam cano capite, & arata rugis fronte, & instar boum pedentibus à mento palaribus, Frigidus obsistit circû præcordia sanguis. Vnde & in alio loco idem poeta canit: Omnia fert ætas, animu quoq;. Et post modicû: Nunc oblita mihi tor carmina, vox quoq; Mœrim, Iâ fugit ipsa. Quod ne de gentili tãrum literatûra profere videamur, diuinorum voluminum sacramenta cognosce. Dauid annos natus septuaginta, bellicosus quondam vir, senectute frigescente, non poterat calefieri. Quæritur itaq; puella de vniuersis finib<sup>9</sup> Israel

Abisac

DE VITA CLERICORVM.

Abifac Sunamitis, quæ cū rege dormiret: & fenile corpus calefaceret. Nonne tibi videtur, si occidentem sequaris literam, vel figmentum esse de mimo, vel A tel lanarū ludicro? Frigidus senex obuoluitur vestimētis, & nisi complexu adolescentulæ non tepescit. Viuebat adhuc Berhsabee: supererat Abygail, & reliquæ vxores eius, & cōcūbinæ, quas scriptura cōmemorat. Omnes quasi frigida repudiantur, & in vnius tantū adolescentulæ grandæus calcicit amplexibus. Abraham multo Dauid senior fuit, & tamen viuente Sara, aliam non quaeruit vxorem. Isaac duplices Dauid annos habuit: & cum Rebecca iam verula nunquam frigit. Taceo de prioribus ante diluuiū viris, qui post annos noēgentos, non dico senilibus, sed penē iam cariosis artubus, nequaquam puellares quaerere amplexus! Certe Moyses dux Israelitici populi, centū & viginti annos habebat, & Sephora non mutauit. Quæ est igitur ista Sunamitis, vxor & virgo: tam ferues, vt frigidum calefaceret: tam sancta, vt calente ad libidinem non prouocaret? Exponat sapientissimus Salomon patris sui delicias, & pacificus, bellatoris viri narret amplexus. Posside sapientiam: posside intelligentiam. Ne obliuiscaris, & ne declinaueris a verbis oris mei. Neq; derelinquas illam, & apprehedet te: ama illam, & seruabit te. Principium sapientia, posside sapientiā, & in omni possessione tua, posside intelligentiam: circūda illam, & exalrabit te: honora illā, & aplexabitur te, vt det capiti tuo corona gratiarū. Corona quoq; deliciarū protegat te. Omnes penē virtutes corporis mutantur in senibus, & crescent te sola sapientia, decrescunt ceteræ virtutes, ieiunia,

HIERONYMVS AD NEPOTIA.

vigiliae, & elemosynae chameuniæ: huc, illucq; diuersus, peregrinorum susceptio, defensio pauperum, ista orationum, perseverantia, visitatio languentium, labor manuum, vnde præbeantur elemosynae. Et, ne sermonem longius protraham, cuncta quæ per corpus exercetur: fracto corpore minora fiunt. Nec hoc dico, quod in iuuenibus & adhuc solidioris ætatis, his duntaxat quæ labore & ardentissimo studio, vitæ quoque sanctimonia, & orationis ad dominum Iesum frequentia, scientiam consequuntur: frigeat sapientia, quæ in plerisque senibus ætate marcescit, sed quod adolescentia multa corporis bella sustineat, & inter incentiua vitiorum, & carnis titillationes: quali ignis in lignis viridibus suffocetur, & suum non possit explicare fulgorem. Senectus vero: rursus eorum, qui adolescentiam suam honestis artibus instruxerunt, & in lege domini meditati sunt die ac nocte: ætate fit doctior, visu tritior, processu temporis sapientior, & veterum studiorum dulcissimos fructus metit. Vnde & sapiens ille vir Græciæ Themistocles, cum expletis centum & septem annis, se mori cerneret, dixisse fertur, se dolere, quod tunc egrederetur e vita, quando sapere cœpisset. Plato octogesimo primo anno scribens, mortuus est. Et Isocrates, nonaginta & novem annos, in docendi scribendique labore complevit. Taceo cæteros philosophos. Pythagoræ, Democritum, Xenocratem, Zenonem, Cleanthem: qui iam ætate longæua, in sapientiæ studiis floruerunt, ad poetas venio, Homerum, Hesiodum, Simonidem, Stesichorum: qui gradus natu, cygneum nescio quid, & solito dulci, vicina morte, cecinerunt. Sophocles cum propter nimiam senectutem

Sophocles cum esset nonaginta quatuor annorum scripsit tragediam de faculo atque de se te de antistite hominem qui se se trage duntaxatione abobstant de tragediis



DE VITA CLERICORVM.

neccutem & rei familiaris negligentiam, a filiis accusa  
 retur amentia: Oedipi fabula, quam nuper scripserat,  
 recitauit iudicibus, & tantū sapientiæ in ætate iam fra-  
 cta specimen dedit, vt seueritate tribunalium, in the-  
 atrī fauorem verteret. Nec mirum, cum etiam Cato  
 Censorius, Romani generis disertissim' iam & senex,  
 Græcas literas discere, nec erubuerit, nec desperauerit.  
 Certè Homerus refert, quod de lingua Nestoris, iam  
 veruli & penè decrepiti, dulcior melle oratio fluxerit.  
 Sed & ipsius nominis Abisac sacramentum, sapientiã  
 senum indicat ampliozem. Interpretatur enim, pater  
 meus superfluous, vel patris mei rugitus. Verbum sup-  
 flui ambiguū est, sed in præsentī loco virtutem sonat,  
 quod amplior sit in senibus, & redundas ac larga sapi-  
 entia. In alio autē loco superfluous, quasi non necessa-  
 rius ponitur: Abisac autem, idest, rugitus proprie nū-  
 cupatur, cum maris fluctus resonat, & vt ita dicam, de  
 pelago veniēs fremitus auditur. Ex quo ostenditur abū-  
 dantissimum, & vltra humanã vocem diuini sermonis  
 in senib' tonitruum cōmorari. Portò Sunamitis in lin-  
 gua nostra, coccinea dicitur: vt significet celare sapien-  
 tiã & diuina lectione feruere, quod licet dominici san-  
 guinis indicet sacramentum, tamen & feruorem osten-  
 dit sapientiæ. Vnde & obstetrix illa in Genesi coccinū  
 ligat in manu Phares, qui ab eo quod parietem diuile-  
 rat, duos ante populos separantē, diuisoris, idest Phares,  
 sortit' ē nomē. Et rahab meretrix, in typo ecclesiæ  
 resticulam mysteriū sanguinis continente, vt Hiericho  
 pereunte, domus eius saluaretur, appendit. Vnde & in  
 alio loco de viris factis scriptura cōmemorat. Hi sunt,

libro p  
 pata ut  
 ameno  
 a p

de uanitate scriba 70 oracula

mi fortiter est profecto nacti.

HIERONYMVS AD NEPOTIA

qui venerunt de calore domus paris Rachab. Et domus noster in euangelio : Ignem, inquit, veni mittere in terram, & qua volo vt ardeat. Qui in discipulorum corda succensus, cogebat eos dicere: Nonne cor nostrum ardens erat in vobis, dum loqueretur in via, & aperiret vobis scripturas? Quorum hæc tam longo repetita principio? Ne à me queratis pueriles declamationes, sententiarum flosculos, verborum lenocinia, & per fines capitulorum singulorum acuta quædam breuiterque conclusa, quæ clauis & clamores excitant audientium. Amplexerur me modo sapientia: & A bisca nostra, quæ nunquam fenescit, in meo requiescat linu. Impolluta est: virginitatisque perpetuæ, & quæ in similitudinē Mariæ cum quotidie generet, semperque parturiat, incorrupta est. Hinc reor dixisse & A postolum: Spiritu feruentes. Et in Euangelio dominum prædicasse, quod in fine mundi, quando iuxta prophetam Zachariam, stultus pastor esse cõperit sapientia decremente, refrigescet charitas multorum. Audi igitur, vt beatus Cyprianus ait, non diserta, sed fortis. Audi fratrem collegio: patrem senio, qui te ab incunabilis fidei, vsque ad perfectam ducat artem, & per singulos gradus viuendi præcepta cõstitues, in te ceteros erudiat. Scio quidem ab auunculo tuo beato Heliodoro, qui nunc pontifex Christi est, te & didicisse quæ sancta sunt: & quotidie dicere: normaque vitæ eius, exemplum habere virtutum. Sed & nostra qualiacumque sunt iusticie, & libellum hunc, libello illius copulato, vt cum ille te monachus erudierit, hic clericus doceat esse perfectum. Igitur clericis qui Christi seruit ecclesiæ, interpretetur primo vocabulum suum, & nominis

\* dicitur quatuorquing habet p s. definitione  
significacione cõtinuandim igitur locu h  
v. demittendi n. ver quã do mu  
erudire est ab rudis. a. et qu a pcedit

DE VITA CLERICORVM.

definitione prolata, nitatur esse quod dicitur. Si enim  
 clericos Græce, fors Latine appellatur: propterea vocan-  
 tur clerici, vel quia de sorte sunt dñi vel quia ipse do-  
 minus fors, idest, pars clericorum est. Qui autē vel ip-  
 se pars domini est, vel dominū partem habet, talem se  
 exhibere debet, vt & ipse possideat dominū, & possidea-  
 tur à domino. Qui dominū possidet, & cū propheta  
 dicit: Pars mea domin⁹: nihil extra dominū habere po-  
 test. Quod si quippa aliud habuerit præter dominū,  
 pars eius non erit dominus. Verbi gratia: Si aurum, si ar-  
 getum, si possessiones, si variam suppellectilē, cū istis  
 partibus dominus pars eius fieri non dignabitur. Si au-  
 tem ego pars domini sum, & funiculus hereditatis eius  
 nec accipio partem inter cæteras tribus, sed quasi leui-  
 ta & sacerdos viuo de decimis: & altari seruiens, altaris  
 oblatione sustentor: habens victum & vestitum, his co-  
 tentus ero: & nudam crucē, nudus sequar. Obsecro itaq;  
 te & reperens, iterumq; iterumq; monebo: ne officium cle-  
 ricatus genus antiquæ militiæ putes, idest, ne lucra se-  
 culi in Christi grās militia, ne plus habeas quàm quan-  
 do clericus esse cœpisti, & dicatur tibi: Cleri eorum non  
 proderunt eis. Nonnulli enim sunt ditiores monachi,  
 quam fuerāt seculares: & clerici, qui possideāt ope sub  
 Christo paupere, quas sub locuplere & fallace diabolo  
 nō habuerant, vt suspiret eos ecclesia diuites. quos mū-  
 dus tenuit ante mendicos. Mensulam tuam pauperes  
 & peregrini, & cum illis Christus coniuua nouerit. Ne-  
 gociatorē clericum, & ex inope diuitem: ex ignobili glo-  
 riosum, quasi quādam pestem fuge. Corrupt mores  
 bonos confabulationes pessimæ. Tu aurum contenis;

HIERONYMVS AD NEPOTIA.

alius diligit: tu calcas opes. ille lectatur: tibi cordi est si-  
lentium, mansuetudo, secretum: illi verboritas, attrita  
frons, cui nudinae, fora placent & plateae, ac medicoru  
tabernae. In tanta morum discordia, quae potest esse co-  
cordia: Hospitiolum tuum, aut raro, aut nunquam mu-  
lierum pedes terat. Omnes puellas & virgines Christi,  
aut equaliter ignora, aut equaliter dilige. Ne sub eode  
recto maistres: nec in perita castitate confidas. Nec san-  
ctior David: nec Salomone potes esse sapiensior. Meme-  
to semper, quod paradisi colonator, de possessione sua mu-  
lier eiecerit. Aegrotanti tibi quilibet sanctus frater assi-  
stat, & germana, vel mater, aut probatae quaelibet apud  
omnes fidei. Quod si huiusmodi non fuerint confian-  
guinitatis calumoniaeque personae, multas anus nutrit ec-  
clesia, quae & officium praebent, & beneficii accipiunt  
ministrando, ut infirmitas quoque tua fructum habeat  
elemosynae. Scio quosdam conualuisse corpore, & ani-  
mo aegrotare coepisse. Periculose tibi ministrat, cui vul-  
rum frequenter attendis. Si propter officium clericatus,  
aut vidua a te visitatur, aut virgo, nunquam domu so-  
lus introeas. Tales habeto socios: quorum cotubercio non  
infameris. Si lector, si acolytus, si psalter te sequitur: non  
ornentur veste, sed moribus: nec calamistro crispent co-  
mas, sed pudicitiam habitu polliceatur. Solus cum sola,  
secreto & absque arbitro, vel teste, non ledeas. Si familia-  
rius est aliquid loquendum: habet nutrice maiorem do-  
mus, virginem, viduam, vel maritaram: non est tam in-  
humana: ut nullum praeter te habeat, cui se audeat ere-  
dere. Caueto omnes suspitiones, & quicquid probabiliter fin-  
gi potest, ne fingatur ante deuota. Crebra munuscula,  
& suda-

DE VITA CLERICORVM. *quod ad mouere*

& sudariola, & fasciolas, & vestes ori applicitas, ac degu-  
statos cibos, bladaq; & dulces literulas, sanctus amor  
non habet. Mel meū, lumē meum, meum desideriu:  
omnes delirias, & lepores, & risu dignas vrbانيتates, &  
cæteras inctias amatorū, in comœdiis erubescimus, in  
seculi hominibus detestamur: quanto magis in mona-  
chis & in clericis, quorū & sacerdotiu propositio: & pro-  
positū ornatu sacerdotio? Nec hoc dico, quod aut in  
te, aut in sanctis viris ista formidem, sed quod in omni  
proposito, in omni gradu & sexu, & boni & mali reperi-  
tur, malorumq; condenatio, laus bonorum sit. Pudet  
dicere, sacerdotes idolorum: mimi, & aurigæ, & scorta,  
hereditates capiunt: solis clericis & monachis hoc lege  
prohibetur, & prohibetur non a persequutoribus, sed a  
principibus Christianis. Nec de lege conqueror, sed do-  
leo: cur meruerimus hanc legem. Cauterium bonū est,  
sed quo mihi vulnus, vt indigea cauterio? Prouida seu-  
raq; legis cautio, & tamen nec sic refrenat auaricia. Per  
fidei comissa legibus illudim', & quali maiora sunt im-  
peratorum scira quam Christi: leges timemus, euange-  
lia contēnimus. Sit hæres, sed mater filiorum, id est gre-  
gis sui, ecclesia, q̄ illos genuit, nutriuit & pauit. Quid  
nos inferimus, inter marrem & liberos? Gloria episcopi  
est, pauperum opibus prouidere. Ignominia omnium  
sacerdotū est, p̄ priis studere diuitiis. Narus in paupere  
domo & in tugurio rusticano: q̄ vix milio & eibario pa-  
ne, rugientē saturare ventrē poterā, nūc simila & mella  
fastidio. Noui & genera & noia pisciu, in quo litore cō-  
cha lecta sit calleo: saporib' auium discerno puincias  
& ciborū me raritas, ac nouissime dāna ipsa delectant.

HIERONYMVS AD HELIOD.

Audio præterea in senes, & anus absq; liberis, quorunda  
 turpe seruitiũ. Ipsi apponunt matulam, oblidunt lectũ,  
 purulentiã stomachi, & phlegmata pulmonis, manu  
 propria suscipiunt. Paudent ad introitum medici: tremen-  
 tibusq; labiis an comodiũ habeant, scilicetatur: & si pau-  
 lulum fenex vegetior fuerit, periclitantur: simulatq; q;  
 læticia, mēs intrinsecus avara torquetur. Timet enim,  
 ne perdant ministerium: & viuacem senem, Marthusa-  
 lē annis cõparant. O quanta apud deũ merces: si in præ-  
 seti præciũ non speraret. Quantis sudoribus hereditas  
 cassa expetit. Minori labore margaritũ Christi emi po-  
 testat. Diuinas scripturas læpius lege, imo nunquã de  
 manib; tuis sacra lectio deponatur. Disce quod doceas.  
 obtine eũ qui secundũ doctrina est, fidẽlem sermone,  
 vt possis exhortari in doctrina sana, & contradicentes re-  
 uincere. Permane in his quæ didicisti, & credita sunt ti-  
 bi: sciens à quo didiceris: Paratus semper ad satisfactio-  
 nem, omni poscenti te rationem, de ea quæ in te est  
 spe & fide. Non confundant opera tua sermonem tuũ:  
 ne cum in ecclesia loqueris, tacitus quilibet rei pòdeat,  
 cur ergo hæc quæ dicis, ipse nõ facis? Delicat' magister  
 est, qui pleno ventre de ieiuniis disputat. Acculare aua-  
 riciã & latro potest. Sacerdotis Christi os, mens, ma-  
 nusq; cõcordent. Esto subiectus pontifici tuo, & quasi  
 animæ parentē suspice. A mare filiorum, timere seruo-  
 rum est. Si pater sum, inquit, vbi est honor meus? Si do-  
 minus ego sum: vbi est timor meus? Plura tibi in eodẽ  
 viro obseruanda sunt nomina: Monachus, pontifex, auũ-  
 culus tuus, qui te iam in omnibus quæ sancta sunt do-  
 cuit. Illud etiã dico, quod episcopi sacerdotes se esse nõ  
 uerint

DE VITA CLERICORVM

uerint, non dominos: honorēt clericos quasi clericos,  
 vt & ipsi a clericis, quasi episcopis honor deferat: Sci-  
 tū illud est oratoris Domitii, Cur ego te, inquit, habeā  
 vt principem: cum tu me nō habeas vt senatore? Quod  
 Aaron & filios eius, hoc episcopum & presbyteros esse  
 nouerimus: Vnus dominus, vnum templum, vnum sit  
 etiam ministeriū. Recordemur semper quid apostolus  
 Petrus præcipiat sacerdotib⁹. Pascite eū qui in vobis est  
 gregem domini, prouidentes non coacte, sed sponta-  
 nee secundū deum: neq; vt turpis lucri gratia, sed volū-  
 tate: neq; vt dominātes in clerum, sed forma facti gre-  
 gi ex animo: vt cum apparuerit princeps pastorū, perci-  
 piatis ininmarcessibilem gloriæ coronam. Pessimæ con-  
 suetudinis est in quibusdam ecclesiis, tacere presbyteros,  
 & presentibus episcopis non loqui, quasi aut inuideāt,  
 aut nō dignētur audire, Et si alii, inquit, apostolus Pau-  
 lus fuerit reuelatum sedenti: prior taceat. Potestis enim  
 per singulos prophetare, vt omnes discant: & omnes cō-  
 solentur: & spiritus prophetarum, prophetis subiectus  
 est. Nō enim dissensionis deus, sed pacis. Gloria patris  
 est filius sapiens. Gaudeat episcopus iudicio suo cum ta-  
 les Christo elegerit sacerdotes. Docete te in ecclesia, nō  
 clamor populi, sed gemitus suscietur, Lachrymæ audi-  
 torum, laudes tuæ sint, Sermo presbyteri, scripturarum  
 lectione conditus sit. Nolo te declamatorem esse & ta-  
 bulam garrulūq; sine ratione, sed mysteriorū peritum:  
 & sacramentorū dei tui eruditissimum. Verba volue-  
 re, & celeritate dicendi apud imperitum vulgus admira-  
 tionem sui facere, indoctorū hominū est. Attrita fros,  
 interpretatur sæpe quod nescit: & cum aliis persuaserit,

HIERONYMVVS. AD NEPOTIA.

sibi quoq; vsurpat scientiã. Preceptor quondam meus  
Gregorius Naziãzenus, rogat<sup>us</sup> a me vt exponeret, quid  
sibi vellet in Luca sabbatum Δευτερονόμιον, elegater lu-  
sit: docebo te, inquit super hac re in ecclesia; in qua  
mihi omni populo acclamante, cogeri inuitus scire  
quod nescis. Aut certe si solus tacueris, solus ab omni-  
bus stulticiã condenaberis. Nihil tam facile, quã vi-  
lem plæbeculã & indocta concionẽ, linguã volubilita-  
te decipere, quã quicquid non intelligit, plus miratur.  
M. Tullius in quem pulcherrimũ illud elogiũ est: De-  
mosthenes tibi præripuit, ne esses primus orator: tu il-  
li, ne solus: in oratione pro Quinto Gallo, quid de fa-  
uore vulgi, & de imperitis cõcionatorib<sup>us</sup> loquatur: at-  
tende; ne his fraudib<sup>us</sup> ludaris. Loquor enim, quã sum  
ipse nuper expertus. Vnus quidam poeta nominatus  
homo, perliteratus, cuius sunt illa colloquia poetarũ  
ac philosophorum, cum facit Euripidem & Menan-  
dram inter se, & alio loco Socratem atq; Epicurũ disse-  
rentes, quorum ætates nõ annis, sed seculis scimus esse  
dissunctas, quantos is plausus & clamores mouet? Mul-  
tos enim condiscipulos habet in theatro, qui simul li-  
teras nõ didicerant. Vestes pullas aque deuita, vt can-  
didas. Ornat<sup>us</sup> vt sordes pari modo fugiendæ sunt, quã al-  
terũ delicias, alterũ gloria redolet. Nõ absq; amictu li-  
neo incidere, sed preciũ vestiu linearũ non habere lau-  
dabile est. Alioquin ridiculũ & plenũ dedecoris est, re-  
ferto Marcupio, qd ludariũ orariq; nõ habeas, gloria-  
ri. Sunt q pauperib<sup>us</sup> paulũ tribuũt, vt ampli<sup>us</sup> accipiãt,  
& sub præxtu eleemosynæ quã diuicias, q magis vena-  
tio appellada est, quã eleemosynæ genus, Sic bestia;

sicaues



DE VITA CLERICORVM

sic aues, sic capiuntur & pisces. Modica in hamo elca po-  
 nitur, vt matronarū in eo sacculi protrahant. Sciat ep̄s,  
 cui cōmissa est ecclesia, quem dispelationi pauperū cu-  
 raq; p̄ficiat. Melius est nō habere q̄ d̄ tribuā, quam im-  
 pudenter perere q̄ d̄ recondā. Sed & genus arrogātīæ est,  
 clementiorē te velle videri, q̄ pōtifex Christi est. Nō oīa  
 possumus oēs. Alius in ecclesia, oculus est, alius lingua,  
 alius manus, alius pes, auris, venter, & cætera. Lege Pau-  
 li epistolā ad Corīthios: quomodo diuersa mēbra ynū  
 corpus efficiūt. Nec rusticus tñ & simplex frater ideo se  
 sanctū putet, si nihil nouerit: nec peritus & eloquēs, lin-  
 gua æstimet sanctitatē. Multoq; meli⁹ est ē duob⁹ imp-  
 fectis, rusticitatē sanctam habere, q̄ eloquentiā peccati-  
 cem. Multi ædificant parietes, & colūnas ecclesiæ sub-  
 struunt, marmora nitent, auro splēdent laquearia, gem-  
 mis altare distinguitur, & ministrorū Christi nulla ele-  
 ctio est. Neque vero mihi aliquis opponat, diues in Iu-  
 daea tēplum, mensam, lucernas, thuribula, patellas, scy-  
 phos, mortariola, & cætera ex auro fabrefacta. Tūc hæc  
 probabantur à domino, quando sacerdotes hostias im-  
 molabant, & sanguis pecudum erat redemptio pecca-  
 torum. Quāq; hæc om̄ia præcesserint in figura: Scri-  
 pta sunt autem propter nos, in quos fines seculorū de-  
 uenerunt. Nunc vero cum paupertatē domus suæ, pau-  
 per dominus dedicarit: cogitemus crucem eius, & diui-  
 tias lutū putabimus. Quid miramur q̄ d̄ Christus vo-  
 cat iniquum māmona? Quid suspicimus & amamus,  
 quod Petrus se nō habere, gloriose testatur? Alioquin si  
 tantum literam sequimur, & in auro atq; diuitiis sim-  
 plex nos delectat historia, cū auro obseruem⁹ & cætera.

HIERONYMVS AD NEPOTIA. *De*

Ducant potiffices Christi, vxores virgines: Quauis bona mentis fit qui cicatricem habuerit, & deformis est, priuetur sacerdotio, lepra corporis, animæ viriis præferatur: Creſcamus & multiplicemur, & repleamur terrâ, nec immolemus agnū, nec myſticū paſcha celebrem⁹, quia hæc abſq; templo, fieri lege prohibentur. Figamus ſeptimo menſe tabernaculum, & ſolene ieiunium bucci na concrepemus. Quod ſi hæc omnia ſpiritualib⁹ ſpiritualia cõparantes, ſcientiq; cum Paulo, quod lex ſpiritualiſeſt, & David verba catariſ: Reuela oculos meos, & conſiderabo mirabilia de lege tua: ſic intelligimus, vt dommus quoq; noſter intellexit, & interpretat⁹ eſt ſabbarum, aut aurum repudiemus cum cæteriſ ſuperſtitio nibus Iudæorum: aut, ſi aurum placet, placeat & Iudæi, quos cum auro, aut probare nobis neceſſe eſt, aut dānare. Coniugia tibi vitanda ſunt ſecularium, & maxime eorum, qui honoribus tument. Turpe eſt ante fores ſacerdotiſ Christi crucifixi & pauperiſ, & qui cibo quoq; veſcebatur alieno: liſtores conſulum, & milites excubare, iudiceq; prouinciæ melius apud te prærandere, quàm in palatio. Quod ſi obrederiſ te facere hæc, vt roges pro miſeriſ atq; ſubiectiſ, iudex ſeculi pluſ deferet cleri co continenti, quàm diuitiſ: & magiſ ſanctitatem tuam venerabitur, quàm opes. Aut ſi talis eſt: qui non audiat clericos pro quibuſlibet tribulariſ niſi inter phyſalâ, libenter carebo huiuſcemodi beneficio, & Chriſtum ro gabo pro iudice, q̄ magiſ & citi⁹ ſubuenire poteſt. quàm iudex: Melius enim eſt conſidere in domino, quàm cõ fidere in homine. Melius eſt ſperare in domino, q̄ ſpe rare in principibuſ. Nunq̄ vinum redoleaſ, ne audiaſ illud

*redolere quoniam odor præſentis  
ſmo d'riſſionis redolere arguenda  
oratio tua præſentis eloquentia deo  
mani Amoris ſandales bonu*



HIERONYMVS AD NEPOTIA.


modi ineptiis, nec tædet superstitiois. Insuper eris fa-  
mam abstinentiæ in delitiis quimus. Fortissimè ieiuniũ  
& aqua & panis. Sed quia gloria non habet, & oes pane  
& aqua viuimus, quasi publicũ & cõmune ieiunium nõ  
puratur. Caue ne hominũ rumusculos aucuperis: ne  
offensam dei, populorũ laude comutes. Si adhuc, inq̃t  
Apostolus, hominib⁹ placere, Christi seruus nõ essem.  
Desit placere hominib⁹, & ieruus fact⁹ est Christi. Per  
bona fama & malam, à dextris & à sinistris, Christi mi-  
les graditur, nec laude extollitur, nec vituperatione frá-  
gitur. Nõ diuitis timet, non contrahitur paupertate, &  
læta contenti & tristia. Per diem sol non vrit eum, neq;  
luna per noctem. Nolo te orare in angulis platearu, ne  
rectum iter precum ruaru, fragat aura popularis. Nolo  
te dilatare s̃mbrias, & osterui habere phylacteria, & cõ-  
scientia repugnante, pharisaica ambitione circumdari.  
Quanto melius erat hæc non in corpore, sed in corde  
gestare: & deum habere fautore, nõ aspectus hominũ.  
Inde pender Euangeliũ: inde lex & prophete, inue sacra  
& apostolica doctrina. Melius est enim hæc ota in men-  
te portare, quam in corpore, Fidelis mecũ lector intel-  
ligis quid raceam, & quid magis tacendo loquar. Tot te  
regulæ, quor̃ species gloriarũ percurant. Vis scire qua-  
les dñs quarat ornatus? Habeto prudentiã, iusticiam,  
tẽperantiã, fortitudinẽ. His coeli plagis includere, hæc  
te quadriga velut auriga Christi, ad metã concita ferat.  
Nihil hoc monili preciosius, nihil hac gemarũ varieta-  
te distincti⁹. Ex omni parte decoraris, cigeris, atq; pro-  
regeris, & ornamento tibi sunt & turamini, gemmæ vet-  
suntur in scuta. Caue quoque ne aut linguã, aut aures  
habeas

DE VITA CLERICORVM

habeas prurientes, id est, ne aut ipse aliis detrahas, aut alios audias detrahentes. Sedens, inquit, aduersus fratrem tuum loquebaris, & aduersus filiū matris tuæ ponebas scadalum, hæc fecisti & tacui. Exiit in aī inique, quod ero tui similis, arguam te & statuiam contra faciē tuam. Parce a detractione linguæ, custodi sermones tuos, & scito quia per cuncta, quæ de aliis loqueris, tua conscientia iudicaris, & in his ipse deprehenderis, quæ in aliis arguebas. Neq; vero illa iusta est excusatio, referentibus aliis iniuriam facere non possum. Nemo inuito auditori libenter refert. Sagitta in lapidem nunquam figitur, interdum resiliens percutit dirigentem. Disceat detractor, dum te videt non libenter audire, nō facile detrahere. Cum detractoribus, ait Salomon, ne miscearis: quonia repente veniet perditio eorum, & ruinam vtriusq; quis nouit: tam videlicet eius qui detrahit, quàm illius qui accomodat aurē detrahenti. Officiū tui est visitare languentes, nosse domos matronarū: ac liberos earum, & nobilium virorum custodire secreta, Officiū tui est, non solum oculos castos seruare, sed & linguam. Nunquam de formis mulierū disputes, nec quid agatur in alia, domus alia per te nouerit. Hippocrates adiurat discipulos suos anteq̄ doceat, & in verba sua iurare compellit, extorquet sacramento silecium, sermonem, incestum, habitum, moreq; præscribit. Quanto magis nos, quibus animarum cura commissa est, omnium Christianorum domos debemus amare, quali proprias? Consolutores potius nos in moeroribus suis, quàm conuuius in prosperis nouerint. Facile cotēpnitur clericus, qui sæpe vocatus ad prandium, ire non

HIERONYMVS AD NEPOTIA.

recusat. Nunquā petentes raro accipimus rogati. Beatius enim est magis dare quam accipere. Nescio enim quomodo etiam ipse qui deprecatur vt tribuar: cum acceperis, viliozem te iudicat: & mirū in modū si eum rogantem contempseris, plus te posterius veneratur. Prædicaror continentie, nuptias ne conciliet. Qui a postolū legit, superest, vt qui habent vxores, sic sint, quasi non habeant: cur virginem cogit vt nubat? Qui de monogamia sacerdos est, quare viduam horrat ut digama sit? Procuratores & dispendiatores domorum alienarum atq; villarum, quomodo possunt esse clerici, qui proprias iuventur continere facultates? Amico quippiam rapere, furtum est. Ecclesiam fraudare, sacrilegiū est. Accepisse quod pauperibus erogandū sit, & esurietibus plurimis, vel cautum esse velle, vel timidum, aut, quod a permissi mi scelere est, aliquid inde subtrahere, omniū pdonū crudelitātē superat. Ego fame torqor, & tu iudicas quantum ventri meo satis sit? Aut diuide statim quod acceperis, aut si timidus dispensator es, dimitte largitorem, vt sua ipse distribuatur. Nolo sub occasione mea sacculus tuus plenus sit. Nemo me melius, mea seruare potest. Optimus dispensator est, qui sibi nihil reseruat. Coegisti me Nepotiane charissime, lapidato iam virginitatis libello, quem sanctæ Eustochio Romæ scripseram: post annos decem: rursus Bethleem ora referare, & cōfodientum me linguis omniū prode. Aut enim nihil scribendum fuit, ne hominū iudiciū subiremus, quod tu facere prohibuisti: aut scribentes nosse, cunctorū aduersum nos maledicorū tela torquēda. Quos obsecro vt quiescant & desinant maledicere. Non enim vt aduersaris: sed vt

DE VITA CLERICORVM. 

sed vt amicis scripsi mus. Nec inuerti sumus in eos qui peccat, sed ne peccent monuimus. Neq; in illos tantu, sed & in nosiplos leuiter iudices fuimus. Volentesq; festucam de oculo alterius tollere, nostram primu trabe eiecimus. Nullum laesi, nullius nomen mea scriptura designatum est. Neminem specialiter meus sermo pulsaui. Generalis de vitiis disputatio est. Qui mihi irasci voluerit, ipse de se quod talis sit, confitebitur.

HIERONYMI AD HELIODORVM  
EPITAPHIUM NEPOTIANI.



Grandes materias, ingenia parua no sustinent, & in iplo conatu vltra vires au sa, succubunt: quantoq; maius fuerit, quod dicendum est tanto magis obruitur, qui magnitudinem rei verbis non potest explicare. Nepotian<sup>o</sup> me<sup>o</sup>, tuus, noster, imo Christi: & quia Christi, idcirco plus noster, reliquit senes: desiderii sui iaculo vulneratos, & intolerabili dolore coffectos. Quem haeredem putauimus, funus tenemus. Cui iam meū iudabit ingeniu? Cui lile rulae placere gestiet? Vbi est ille ερηοςιωκτης noster, & cy gneo canore vox dulcior: Stuper animus, man<sup>u</sup> tremit, caligant oculi, lingua balbutit. Quicquid dixerō, quia ille non audit, mutum viderur. Stilus ipse quasi dissen ties, & cera subtrinitior, vel rubigine, vel situ obducitur. Quotiescuq; nitor in verba prorūpere, & super tumulum eius, epitaphii huius flores spargere, toriēs imple tur oculi, & renouato dolore, totus in funere sum. Mo-

HIERONYMVVS AD HELIOD.

ris quondam fuit, vt super cadauera parentum defun-  
 ctorum in concione pro rostris laudes liberi auerteret, &  
 instar lugubrium carminū ad fletus, & gemitus audien-  
 tium pectora concitarent. En rerum in nobis ordo mu-  
 ratus est, & in calamitate nostram perdidit sua iura na-  
 tura. Quod exhibere senibus iuuenis debuit, hoc iuue-  
 ni exhibemus senes. Quid igitur facia? lunquam recum  
lachrymas? sed apostolus prohibet, Christianorū mor-  
 tuos dormientes vocas. Et dominus in Euangelio. Nō  
 est, inquit, mortua puella, sed dormit. Lazarus quoq; q̄  
 dormierat, suscitatus est. Laceret & gaudeat, quia raptus est,  
 ne malicia mentē eius mutaret, quia placuerat deo ani-  
 ma illius. Sed inuito & repugnanti per genas lachrymae  
 fluūt, & inter praecepta virtutū resurrectionisq; spem,  
 credulā mentē, desiderii frangit affectus. O mors quae  
 fratres diuidis: & amore loci atos, crudelis ac dura disso-  
 cias. Adduxit vrentē ventum dñs de deserto ascenden-  
 tem, qui siccauit venas tuas, & desolauit fontē tuū. De-  
 uorasti quidē Ionam, sed & in vicio tuo viuus fuit. Por-  
 rasti quasi mortuū, vt tempestas mundi cōquiesceret: &  
 Ninive nostra, illius praerconio saluaretur. Ille ille te vi-  
 cit: ille te iugulauit. Fugitiuus propheta, qui reliquit do-  
 mum suam, dimisit hereditatē suam, dedit dilecta ani-  
 mam suam in manibus quærentiū eum. Qui per Osee  
 quōdam tibi rigidus minabatur: Ero mors tua o mors:  
 ero morsus tuus inferne. Illius morte, tu mortua es: illi  
 morte, nos viuimus. Denorasti, & denorata es. Dumq;  
 assumpti corporis sollicitaris illecebra, & auidis faucibus  
 prædā putas: interiora tua, adunco dente cōfossa sunt.  
 Gratias tibi Christe saluator, tua agimus creatura, quod  
 tam



✠ EPITAPHIVM NEPOTIANI. ✠

tam potentem aduersarium nostrum dum occideris,  
 occidisti. Quid ante miserius homine: qui aeternae mor-  
 tis terrore prostratus: viuendi sensum ad hoc ratum ac-  
 ceperat, vt periret: Regnauit enim mors ab Adam vsq;  
 ad Moysen, etiam super eos, qui non peccauerunt, in si-  
 militudine preuaricationis Adae, Si abraham Isaac & Ia-  
 cob in inferno, quis in caelorum regno: Si amici tui sub  
 poena offendentis Adam, & qui non peccauerant, alien-  
 nis peccatis tenebantur obnoxii: quid de his credendum  
 est, qui dixerunt in cordibus suis: non est deus? Qui cor-  
 rupti & abominabiles facti sunt, in voluntatibus suis:  
 Qui declinauerunt: simul inutiles facti sunt, non est qui  
 faciat bonum, non est vsq; ad vnum? Quod si Lazarus  
 videt in sinu Abraham, locoq; refrigerii: quid simile in-  
 fernus & regna caelorum? Ante Christu Abraham apud  
 inferos: post Christu latro in paradiso. Et idcirco in re-  
 surrectione eius, multa dormientium corpora surrexe-  
 runt, visaq; sunt in caelesti Hierusalem. Tuncq; imple-  
 tum est illud elogium: Surge qui dormis, & eleuare, & il-  
 luminabit te Christus. Ioannes baptista in eremo per-  
 sonat: Poenitentiam agite: appropinquabit enim regnu  
 caelorum. A diebus enim Ioannis Baptiste regnum coe-  
 lorum vim patitur, & violenti diripiunt illum. Flam-  
 mea illa romphea custos paradisi, & praesidentia forib;  
 cherubin, Christi restincta & reserata sunt sanguine. Nec  
 mirum hoc nobis in resurrectione promitti, cum om-  
 nes qui in carne, non secundum carnem viuimus, mu-  
 nicipatum habeamus in coelo, & hic adhuc positus dica-  
 tur in terra: Regnum dei intra vos est. Adde quod an-  
 te resurrectionem Christi: notus tantum in Iudaea erat

in Iudaea erat  
 regnum erat

in Iudaea erat  
 611. 10.

HIERONYMVS AD HELIOD.

deus: in Israel magnum nomen eius. Et ipsi qui nouerant eum: tamen ad inferos trahebatur. Vbi tunc totius orbis homines, ab India vsq; ad Britania, a rigida septentrionis plaga, vsq; ad feruores Athlatici oceani, tam innumerabiles populi & tantarum gentium multitudines. Quam variae linguis habitu, tam vestis & armis: piscium ritu ac locustarum, & velut mulcae & culices conterebantur (Abiq; noticia enim sui creatoris, omnis homo pecus est) nunc passionem Christi, & resurrectionem eius, cunctarum gentium & voces & literae sonant. Taceo de Hebraeis, Graecis & Latinis: quas nationes suae crucis titulo dominus dedicauit. Immortalem animam, & post dissolutionem corporis subsistente, quod Pythagoras somnauit: Democritus non credidit, in consolatione damnationis suae: Socrates disputauit in carcere, Indus, Persa, Gothus, Aegypti? philosophantur. Bessorum feritas, & pellitorum turba populorum, qui mortuorum quondam inferis homines immolabant, stridorem suum in dulci crucis fregerunt melos, & totius mundi una vox Christus est. Quid agimus anima? Quo nos vertimus? Quid primum assumimus? Quid tacemus? Exciderunt ne tibi praecipua rhetorum? & occupata luctu, oppressa lachrymis, praepedita singultibus, dicendi ordine non tenes? Vbi illud ab infantia studium literarum, & Anaxagorae, ac Telamonis semper laudata sententia? Sciebam me genuisse mortalem. Legimus Cratorem, cuius volumen ad consolendum dolorem suum, sequutus est Cicero. Platonis, Diogenis, Clytomachi, Carneadis Posidonii ad sedandos luctus opuscula percurrimus, qui diuersis aetatibus, diuersorum luctum, vel libris, vel epistolis minuere sunt conati, ut etiam si nostrum

EPITAPHIVM NEPOTIANI.

strum areret ingenium, de illorum posset fontibus irrigari. Proponunt innumerabiles viros, & maxime Periclem & Xenophontem Socraticum, quorum alter amissis duobus filiis, coronatus in concione disseruit; alter cum sacrificans filium audisset occisum deposuisse coronam dicitur, & eandem capiti reposuisse: postquam foruter in acie dimicantem reperit concidisse. Quid memore Romanos duces, quorum virtutibus quasi quibusdam stellis, Latinae micant historiae: Puluillus capitolium dedicans, mortuum ut nunciabatur subito filium, se iussit absente sepeliri. L. Paulus septem diebus inter duorum excquias filiorum triumphas urbem ingressus est. praetermitto Maximos, Catones, Gallos, Pilonos. Brutos. Scauolas, Metellos, Scauros, Marcos, Crassos, Marcellos, atque Aufidios, quorum non minor in luctu quam in bellis, virtus fuit, & quorum orbitates in consolations libro Tullius explicauit, ne videar potius aliena quam nostra quaesisse. Quaequam & haec in sugillationem nostri breuiter dicta sint, si non praestet fides quod exhibuit infidelitas. Igitur ad nostra veniamus. Non planga cum Iacob & Dauid filios in lege morientes, sed cum Christo in Euangelio recipiam resurgentes. Iudaeorum luctus, Christianorum gaudium est. Ad vesperam demorabitur fletus, & ad matutinum leticia. Nox praecessit, dies autem appropinquauit. Vnde & Moyses moriens plagitur, Iesus absque funere & lachrymis in monte sepelitur. Quicquid de scripturis super lamentatione dici potest, in eo libro quo Paulam Romae consolati sumus, breuiter explicauimus. Nunc nobis per aliam semitam ad eundem locum perueniendum est, ne videamur perterrita & abolita quodam calcare vestigia.



EPITAPHIUM NEPOTIANI.

quæ semp & ipse contempsit, in animæ laudibus non re-  
 quiram: nec me iactabo de genere, idest, de alienis bo-  
 nis, cū Abrahā & Isaac sancti viri. Ismaelē, & Esau pecca-  
 rores genuerint. Et ē regione, lepre in catalogo iustoru,  
 Apostoli voce numeratus, de meretrice sit natus. Aia,  
 inquit, q̄ peccauerit, ipsa morietur. Ergo q̄ non peccaue-  
 rit, ipsa uiuet. Nec virtutes, nec vitia parentū, liberis im-  
 puratur. Ab eo repore cœlemur, ex quo in Christo rena-  
 scimur. Paul' psequitor ecclesiæ, & mane lupus rapax.  
 Beniamin, ad vesperā diuidit escā, Anania' oñi submit-  
 tens caput. Igitur & Nepotianus noster, quasi infantu-  
 lus vagiens: & rudis puer, subito nobis, quasi de Iorda-  
 ne nascitur. Alius forsitan scriberet, quod ob salutē il-  
 lius oriente eremusq; dimiserit, & me charissimū sodalē  
 tuum, redeundi spe lactauerit, vt primū si fieri posset,  
 sororem cum paruulo vidua: deinde, si consiliū illa res-  
 pueret: saltem nepotē dulcissimū conseruaret. Hic est  
 enim ille de quo tibi quondam vaticinatus sum: licet  
 paruulus ex collo pēdeat nepos. Referret, inqua, alius,  
 qđ in palatii militia, sub chlamyde & cadenti lino, cor-  
 pus eius cilicio tritū sit, quod stans ante seculi potesta-  
 tes, luridā ieiuniis ora portauerit, qđ adhuc sub alteri  
 indumeris, alteri militauerit, & ad hoc habuerit cingu-  
 lū: vt viduis, pupillis, orphanis, oppressis, miserisq; sub-  
 ueniret. Mihi non placēt dilationes istæ imperfecte ser-  
 uitutis dei: Et ceterum ē Corneliū: vt lego iustū: statim  
 audio baptizatū. Verūtamē velut incunabula quedam  
 nascētis fidei cōprobemus, vt qui sub alienis signis de-  
 uor' miles fuit, donādus laurea sit, postquā suo regi cœ-  
 perit militare. Baltheo posito habituq; mutato, q̄ quid

HIERONYMVVS AD HEIODO.

castrēsis peculii fuit: in pauperes erogauit. Legerat eī:  
 Qui vult perfectus esse: vendat omnia quæ habet, & det  
 pauperibus, & sequatur me. Et iterū: Non potestis duo-  
 bus dominis seruire, deo & māmonæ. Excepta vili tuni-  
 ca, & operimento pari, quo tecto tātum corpore, frigus  
 excluderet, nihil sibi amplius referuauit. Cult<sup>9</sup> ipse, pro-  
 uinciæ morē sequens, nec mundiciis, nec sordibus no-  
 tabilis erat. Cūq; arderet quotidie, aut ad Aegypti mo-  
 nasteria pergere, aut Mesopotamiæ inuisere choros, vel  
 certe insularum Dalmatiæ, quæ Altrino tātum freto di-  
 stant: solitudines occupare: auunculū pontificē desere-  
 re non audebat, tot in illo cerneris exempla virrutū: do-  
 miq; habens vnde disceret. In vno atq; eodem, & imita-  
 batur monachū, & episcopū venerabatur. Non, vt ple-  
 risq; accidere solet, assiduitas familiaritatem, familiari-  
 tas contemptū illius fecerat, sed ita eum colebat, quasi  
 parentē: ita admirabatur, quasi quotidie nouum cerne-  
 ret. Quid multa? Fit clericus, & p̄ solitos gradus pres-  
 byter ordinatur. Iesu bone, qui gemitus, qui ciulatus, q̄  
 cibi interdictio, quæ fuga oculorū omnīū. Tum primū  
 & solū auunculo iratus est. Querebatur se ferre nō posse,  
 & iuuenilē ætatē incongruam sacerdotio causabat. Sed  
 quanto magis repugnabat, tanto magis in se studia om-  
 nium concitabat: & merebatur negando, quod esse no-  
 lebat: coq; dignior erat, quo se clamabat indignum. Vi-  
 dim<sup>9</sup> Timotheū nostri tēporis, & canos in sapiētia, ele-  
 ctūq; à Moysē presbyterū: quē ip̄e sciret esse presbyterū.  
 Igit̄ clericatū nō honorē intelligēs, sed onus: primā cu-  
 rā habuit, vt humilitate suparet inuidiā. Deīde vt nullā  
 obscœni in se rumoris fabulam daret, vt qui mordeban-  
 tur ad

EPITAPHIVM NEPOTIANI.

tur ad ætatem eius, stuperent ad continentiam, subuenire pauperibus, visitare languentes, prouocare hospitio, lenire blanditiis, gaudere cum gaudentibus: flere cum flentibus. Cæcorum baculus, esurientium cibus, spes miserorum, solamen lugentium fuit. Ita in singulis virtutibus eminebat, quasi cæteras non haberet. Inter presbyteros & coæquales, primus in ope, extremus in ordine. Quicquid boni fecerat, ad auunculum referebat. Si quid forte aliter euenerat quam putarat, illum nescire, se errasse dicebat. In publico episcopum, domi patrem nouerat: grauitatem morum, hilaritate frontis temperabat. Gaudium in risu, non cachinum intelligeres. Virgines & uiduas Christi, honorare ut matres, hortari ut sorores, cum omni castitare. Iam vero postquam domum se contulerat, & relicto foris clerico, duritiæ se tradiderat monachorum: creber in orationibus: vigilans in precando. Lachrymas deo, non hominibus offerebat, ieiunia in aurigæ modum pro lassitudine & viribus corporis attemperabat. Mensæ auunculi intererat, & sic apposita quæque libabat, ut superstitionem fugeret, & continentiam seruaret. Sermo eius per omne conuiuium de scripturis aliquid proponere, libenter audire, respondere verècunde, recta suscipere, praua non acriter confutare, disputantem contra se magis docere, quam vincere. Et ingenno pudore, qui ornabatur ætate, quid cuius esset, simpliciter confiteri. Atque in hunc modum eruditionis gloriam declinando, eruditissimus habebatur. Illud, aiebat, Tertulliani, istud Cypriani, hoc Lactantii, illud Hylarii est. Sic Minuti<sup>9</sup> Felix: ita Victorinus, in hunc modum est loquutus Arnobius. Me quoque, quia pro sodalitate auunculi diligebat interdum pro-

ferebat in medium. Lectio neq; assidua, & meditatione diuturna: pectus suū bibliothecā fecerat Christi. Quotiens ille trāsmarinis epistolis deprecatus est, vt aliquid ad se scriberē? Quotiens nocturnū de Euāgelio petitorē, & īterpellatricē duri iudicis mihi viduā exhibuit? Cumq; ego silērio magis quā litteris denegarē, & pudore reticentis, pudorem suffunderē postulantis: auunculum mihi opposuit precatorē, qui & liberius pro alio peteret, & pro reuerētia sacerdotii facilius īpetraret. Feci ergo qd̄ voluit, & breui libello, amicitias n̄ras æternæ memoriæ cōsecraui. Quo suscepto, Cræsi opes, & Darii diuitias se vicissē iactabat. Illum oculis, illū manibus, illum sinu, illum ore tenebat. Cūq; in stratu frequēter euolueret, super pectus soporati, dulcis pagina decidebat. Si vero peregrinorū, si amicorū quispiā venerat, letabatur nostro super se testimonio. Et quicquid minus in opusculo erat, distinctione moderata, & pronuntiationis varietate p̄sabat, vt in recitando illo, ipse vel placere quotidie, vel displicere videretur. Vnde hic feruor, nisi ex amore dei? Vnde legis Christi indēfessa meditatio, nisi ex desiderio eius quī legem dedit? Alii nūmum addant nummo, & marsupium suffocantes: matronarum opes venētur obsequiis: sint ditiores monachi, quā fuerant seculares: possideant opes sub Christo paupere, quas sub locuplete diabolo non habuerant: & suspiret eos ecclesia diuites, quos tenuit mundus ante mēdicos. Nepotianus noster aurū calcās, schedulas cōsecratur. Sed sicut sui in carne contēptor est, & paupertate īccedit ornator: ita torū animæ inuestigat ornatur. Ad cōparationem quidem superiorum modica sunt, quæ



quæ dicturi sumus, sed & in paruis idem animus ostenditur. Vt enim creatorē non in cœlo tantum miramur, & terra, sole, oceano, elephantis, camelis, equis, bubus, pardis, vrsis, leonibus, sed & in minutis quoq; aialibus formica, cūlice, muscis, vermiculis, & istiusmodi genere, quorū magis scim<sup>9</sup> corpora quàm nomina, eandēq; in cunctis veneramur solertiā: ita mens christo dedita, æquæ & in maioribus, & in minoribus intenta est, sciēs etiā pro ocioso verbo, reddēdam esse rationem. Erat ergo sollicitus, si niteret altare, si parietes absq; fuligine, si pauimenta tersa, si ianitor creber in porta, vela semp in ostiis, si sacrariū mundū, si vasa linculenta, & in omnes ceremonias pia sollicitudo disposita, nō minus, nō maius negligebat officium. Vbiunq; cum queres, in ecclesia inuenites. Nobile virum. Q. Fabium miratur antiquitas, qui etiā Romanæ scriptor historiæ est, sed magis ex pictura quàm ex literis nomen inuenit: & Be-selehel nostrum plenum sapiētia & spiritu dei, scriptura testatur. Hiram quoq; filium mulieris Tyriæ, qd̄ alter tabernaculi, alter tēpli supellectilem fabricati sint. Quomodo enim lætæ segetes & vberes agri, interdum culmis, aristisq; luxuriāt: ira præclara ingenia, & mens plena virtutibus, in variarum artium redūdat elegantiam. Vnde & apud Græcos philosophus ille laudatur, qui omne quo vteretur vsq; ad pallium & anulum, manu sua factum gloriatus est. Hoc idem possumus, & de isto dicere qui basilicas ecclesiæ, & martyrum conciliabula, diuersis floribus, & arborum comis, vitiumq; pampinis adumbrant, vt quicquid placebat in ecclesia, tam dispositione quàm visu: presbyteri laborem;

& studium testaretur. Ma&e virtute, cuius talia principia, qualis finis erit? O miserabilis humana conditio, & sine Christo vanū omne quod viuimus. Quid te subtrahis? quid tergiuersaris oratio? quasi enim mortem illius differre possimus, & vitam facere longiorē, sic timeamus ad vltimum peruenire. Omnis caro fœnū, & omnis gloria eius quasi flos fœni. Vbi nunc decora illa facies, vbi toti<sup>9</sup> corporis dignitas, quo veluti pulchro indumento, pulchritudo anime vestiebatur? Marcescebat pro dolor flāte austro liliū, & purpura violæ, in pallorem sensim migrabat. Cumq; febribus æstualet, & venarū fontes hauriret calor, lasso anhelitu tristem auunculum consolabatur. Lætus erat vultus, & vniuersis circa plorantibus, solus apse ridebat. Proiicere palliū, manus extendere, videre quod alii non videbant, & quasi in occursum se erigens, salutare venientes. Intelligeres illum non emori, sed emigrare & mutare amicos, non relinquere. Voluuntur per ora lachrymæ, & obfirmato animo, nō queo dolorē dissimulare quem patior. Quis crederet in tali illum tempore nostre necessitudinis recordari, & luctante anima, studiorū scire dulcedinē? Apprehensa auunculi manū, hanc, inquit, tunicā qua utebar in ministerio Christi, mitte dilectissimo mihi, ætate patri, fratri collegio, & quicquid à te nepoti debebat affectus, in illum transfer, quem mecum pariter diligebas. Atq; in talia verba defecit, auunculi manū, mei recordatione cōrrectans. Scio, quod nolueris amorē in reuuium sic probare, & affectū patriæ magis quæsisse in prosperis. Sed huiuscemodi officiū in bonis iucundius est, in malis gratius. Tota hūc ciuitas, tota plāxit Italia.

Corpus

✠ EPITAPHIVM NEPOTIANI. ✠

Corpus terra suscepit, anima Christo reddita est: Tu nepotem quærebas: Ecclesia sacerdotem. Præcessit te successor tuus. Quod tu eras, ille post te iudicio omnium merebatur. Atq; ita ex vna domo duplex pontificatus egressa est dignitas, dū in altero gratulatio est, quod tenuerit: in altero moeror, qđ raptus sit, ne teneret. Platonis sententia est, omnem sapientiū vitam, meditationem esse mortis. Laudant hoc philosophi, & in coelum vsq; ferūt. Sed multo fortius Apostolus: Quotidie, inquit, morior per gloriam nostrā, Aliud est enim conari, aliud agere: aliud viuere moriturum, aliud mori victurum. Ille moriturus est ex gloria, iste moritur semper ad gloriam. Debemus igitur, & nos animo præmeditari, quod aliquādo futuri sumus: & quod velimus nolim⁹, abesse longius non potest. Nam si nongētos vitæ excederemus annos, vt ante diluuium viuebat humanū genus, & Mathusalē nobis tēpora donaretur: tamen nihil esset præterita lōgītudo, quæ esse desisset. Etenim inter eum qui decem vixit annos, & eum qui mille: postquā idem vitæ finis aduenerit: & irrecusabilis mortis necessitas, transactum omne tantūdem est: nisi quod senex magis onustus peccatorū fasce p̄fiscitur. Optima q̄q; dies miseris mortalibus æui, Prima fugit, subeunt morbi, tristisq; senectus, Et labor, & dure rapit inclemētia mortis. Neuius poeta: Pati, inquit, necesse est multa mortale mala. Vnde & Niobā, quia multum fleuerit, in lapidē & diuersas bestias cōmutatā finxit antiquitas. Et Hesiodus natales hominū plangens, gaudet in funere, prudēterq;. Ennī⁹ Plebes, ait, in hoc regi antestat loco, licet Lachrymare plebi, regi honeste nō licet. Vt regi,

HIERONYMVS AD HELIODO.

sic episcopo, imò minus episcopo quàm regi. Ille enim  
 nolentibus præest, hic volentibus: ille terrore subicit,  
 hic seruituti donat: ille corpora custodit ad mortem,  
 hic animas seruat ad vitam. In te oculi omnium diri-  
 guntur, domus tua, & conuersatio, quasi in specula cõ-  
 stituta, magistra est publicæ disciplinæ. Quicquid fe-  
 ceris, ad sibi omnes faciendum putent. Caue ne com-  
 mittas, quod aut qui reprehendere volunt, digne lace-  
 rasse videantur, aut qui imitari, cogantur delinquere.  
 Vince quantum potes, imò plus quàm potes, molli-  
 ciem animi tui, & vbertim fluentes lachrymas reprim-  
 me, ne grandis pietas in nepotem, apud incredulas  
 mentes, desperatio putetur in deum, Desideradus est  
 tibi quasi absens, non quasi mortuus: vt illum expe-  
 ctare, non amisisse videaris, Verum quid ago: medes  
 dolori quem iam reor, & tempore & ratione sedatum,  
 ac non potius replico tibi vicinas regum miserias, &  
 nostri temporis calamitates: vt non tam plangendus  
 sit, qui hac luce caruerit, quàm gratulandum ei, qui de  
 tantis malis euaserit? Constantius Arianæ fautor hare-  
 seos, dum contra inimicū paratur: & concitus fertur ad  
 pugnam: in Mopsi viculo moriens, magno dolore ho-  
 sti reliquit imperium: Iulianus proditor animæ suæ, &  
 Christiani iugulator exercitus, Christum sensit in Me-  
 dia, quem primum in Gallia denegarar, dumq; Roma-  
 nos propagare vult fines, perdidit p pagaros. Ioulian<sup>9</sup>  
 gustatis tantū imperialib<sup>9</sup> bonis, fetore prunarum suf-  
 focatus interiit: ostendens omnibus, quid sit humana  
 potentia. Valentinian<sup>9</sup> vastato genirali solo, & inultā  
 patriam derelinquens, vomitu sanguinis extinctus est.

Huius

EPITAPHIVM NEPOTIANI. 66

Huius germanus valens Gotthico bello victus in Thracia:  
 eundem locum & mortis habuit, & sepulchri. Gratianus  
 ab exercitu suo proditus, & ab obuiis urbibus non rece-  
 ptus, ludibrio hosti fuit, cruentæq; manus vestigia, pa-  
 rietes tui Lugdune testantur. Adolefcens Valentinianus  
 & penè puer, post fugam, post exilia, post recuperatum  
 multo sanguine imperium, haud procul ab vrbe fraternæ  
 mortis conscia, necatus est, & cadauer exanime suspen-  
 dio infamatum. Quid loquar de Procopio, Maximo,  
 Eugenio, qui utiq; dum rerum potirentur, terrori gen-  
 tibus erant? Omnes capti steterunt ante ora victorum,  
 & (quod potentissimis quodam, miserrimum est) prius  
 ignominia seruitutis, quàm hostili mucrone cõfossi sunt.  
 Dicat aliquis: Regum talis conditio est, feriuntq; sum-  
 mos fulgura montes. Ad priuatas veniam dignitates,  
 nec de his loquar qui biennium excedunt, atque, vt cæ-  
 teros pretermittam, sufficit nobis trium nuper consu-  
 larium diuersos exitus scribere. Abundantius egens Py-  
 rryunte exulat. Ruffini caput pilo Constantinopolim  
 gestatum est, & abscissa manus dextera ad dedecus infa-  
 tiabilis auariciæ, ostiatim stipem mendicauit. Tima-  
 sius præcipitatus repere de altissimo dignitatis gradu,  
 euasisse se purat, quod Assæ viuit inglorius. Nõ calami-  
 tates miserorũ, sed fragilem humanæ conditionis nar-  
 ro statum. Horret animus temporum nostrorum rui-  
 nas persequi. Viginti & eo amplius anni sunt, quod in-  
 ter Constantinopolim, & alpes Iulias, quotidie Roma-  
 nus sanguis effunditur. Scythiam, Thraciam, Macedo-  
 niam, Dardaniam, Daciam, Thessalonicam, Achaiam,  
 Epiros, Dalmatiam, cunctasq; pannonias, Gotthus,

HIERONYMVS AD HELIODO.

Sarmata, Quadus, Alanus, Hunni. Vuādali, Marcomā  
 ni, vastant, trahunt, rapiunt. Quot matronā, quot vi-  
 gines dei, & ingenua nobiliaq; corpora, his beluis fuce-  
 ludibrio? Capti episcopi, itefecti presbyteri, & diuerso-  
 rum officia clericorū. Subuersa ecclesiā, ad altaria Chri-  
 sti stabulati equi, martyrū effossā reliquā. Vbique lu-  
 ctus, vbiq; gemitus, & plurima mortis imago. Roman<sup>9</sup>  
 orbis ruit, & tamen ceruix nostra erecta non flectitur.  
 Quid putas nunc animi habere Corinthios, Athenien-  
 ses, Lacedæmonios, Arcadas, cunctamq; Græciam, qui-  
 bus imperant barbari? Et certe paucas vrbes nominavi,  
 in quibus olim fuere regna nō modica. Immunis ab his  
 malis videbatur oriens, & tantū nunciis cōsternatus. Ec-  
 ce tibi anno p̄terito ex vltimis Caucaſi rupibus immissi  
 in nos, non iam Arabia, sed septētrionis lupi, tātas bre-  
 ui prouincias peurrerūt. Quot monasteria capta? Quā-  
 tā fluuiorū aquā humano cruore mutata sunt? Obsessa  
 Antiochia, & vrbes reliquæ, quas Halis, Cydnus, Oron-  
 tes, Euphratesq; præterfluunt: Tracti greges captiuorū:  
 Arabia, Foenice, Palæstina, Aegyptus timore captiua.  
 Nō mihi si linguæ centū sint, oraq; centū: ferrea vox:  
 Oīa poenarū percurrere nomina possim. Neq; enim hi-  
 storiā proposui scribere, sed nostras breuiter flere mise-  
 rias. Alioquin adhæc merito explicanda, & Thucydes &  
 Salustius muti sint. Felix Nepotian<sup>9</sup>, qui hæc nō videt,  
 felix qui hæc nō audit. Nos miseri, qui aut patimur, aut  
 patiētes fratres nostros tāta perspicim<sup>9</sup>. Et tamē viuere  
 volumus, eosq; qui his carēt, fensos potius quā beatos  
 putam<sup>9</sup>. Olim offensum sentimus, nec placam<sup>9</sup> deum.  
 . . . nostris peccatis barbari fortes sunt. Nostris vitus Ro-  
 manus

manus superatur exercitus, & quasi non hæc sufficerent  
 ciuilibus, plus penè bella ciuilia quàm hostilis mucro cõ-  
 sumpsit. Miseri israelite, ad quorum cõparationem Na-  
 buchodonosor seruus dicitur. Infelices nos, qui tãtum  
 displicemus deo, vt per rabiem barbarorũ, illius in nos  
 ira defæuiat, Ezechias agit poenitentiam, & centum octo-  
 gintaquinque milia Assyriorũ ab vno angelo, vna nocte  
 delera sunt. Iosaphat laudes domini concinebat, & dñs  
 pro laudante superabat. Moyses contra Amalech, non  
 gladio, sed oratione pugnavit. Si erigi volumus, proster-  
 namur. Proh pudor, & stolidi vsq; ad incredulitatẽ mēs.  
 Romanus exercitus, victor orbis & dominus: ab his vin-  
 citur, hos pauer, horũ terretur aspectu, qui ingredi nõ  
 valent. Qui si terrã tetigerint, se mortuos arbitrãtur. Et  
 non intelligimus prophetarũ voces: Fugiet mille vno  
 persequẽte? Nec amputamus causas morbi, vt morbus  
 pariter auferatur: statimq; cernamus sagittas, pilis: riaras,  
 galeis: caballos, equis cedere. Excessimus cõsolan-  
 di modum, & dum vnus mortẽ flere prohibemus, to-  
 tius orbis mortuos planximus. Xerxes ille rex potentis-  
 simus, qui subuertit mōtes, maria cõstrauit: cũ de sub-  
 limi loco infinitã hominũ multitudinẽ, & innumera-  
 bilem vidisset exercitũ: fesse dicitur, quod post centũ  
 annos nullus eorum: quos tunc cernebat, superfuturus  
 esset. O si possemus in talẽ ascendere speculã, de qua vni-  
 uersam terram sub nostris pedibus cerneremus. Iam ti-  
 bi ostenderem totius orbis ruinas, gẽtes gentibus, & re-  
 gnis regna collisa, alios torqueri, alios necari, alios ab-  
 sorberi fluctibus, alios ad seruitutẽ trahi: hic nuptias, ibi  
 planctum: illos nasci, istos mori, alios affluere delitiis,

HIERONYMVS AD HELIODO.

alios mendicare: & non Xerxis tantum exercitum, leu  
 totius mundi homines qui nunc viuunt, in breui spa  
 cio defuturos, Vincitur sermo rei magnitudine, & min  
 est omne quod dicimus. Redeam<sup>9</sup> igitur ad nos, & qua  
 si è coelo descendentes, paulisper nostra videamus. Sen  
 tis ne obsecro te, quando infans, quando puer, quando  
 iuuenis, quando robustæ ætatis, quãdo senex factus sis?  
 Quotidie morimur, quotidie com muramur, & tamen  
 æternos nos esse credim<sup>9</sup>, Hoc ipsum quod dicto, quod  
 scribitur, quod relego, quod emendo de vita mea tolli  
 tur, Quod puncta notarii tot meorũ damna sunt tem  
 porum. Scribimus atq; rescribimus, trãscunt maria epi  
 stolæ, & scindentæ sulcum carina, per singulos fluctus  
 ætatis nostræ momenta minuuntur. Solùm habemus  
 lucri, quod Christi nobis amore sociamur. Charitas pa  
 tiens est, benigna est: charitas nõ zelatur, non agit per  
 peram, nõ inflatur, omnia sustinet, omnia credit, om  
 nia sperat, omnia paritur. Charitas nunquam excidit.  
 Hæc semper viuit in pectore, ob hanc Nepotianus no  
 ster absens præsens est, & per tanta terrarum spacia di  
 uisos, vtraq; cõplẽtitur manu. Habemus mutux obfi  
 dem charitatis. Iungamur spiritu: stringamur affectu,  
 & fortitudinem mentis, quam beatus papa Chromati<sup>9</sup>  
 ostẽdit in dormitione germani, nos inuitemur in filio,  
 illum nostra pagella decãtet, illum nostræ literæ  
 sonent. Quem corpore non valemus, recor  
 datione teneamus. Et cum quo loqui  
 nõ possumus, de eo loqui nun  
 quam desinãmus.



HERONIMVS RYSTICO MONA-  
CHO VIVENDI FORMAM  
PRAESCRIBIT,



Nihil Christiano felicius, cui promitti-  
 tur regnum celorū. Nihil laboriosius  
 qui quotidie de vita periclitatur. Nihil  
 fortius, qui vincit diabolū. Nihil im-  
 becillius, qui à carne superat. Vtriusq;  
 rei exempla sunt plurima. Latro cre-  
 dit in cruce, & statim meretur audire:  
 Amen dico tibi: hodie mecum eris in paradiso. Iudas  
 de apostolat<sup>o</sup> fastigio, in perditionis tartarū labitur, &  
 nec familiaritate cōiuii, nec inrictione buccellæ, nec  
 osculi gratia frangitur: ne quasi hominē tradat, quem fi-  
 liū dei nouerat. Quid samaritana vilis? Nō solum  
 ipsa credidit, & post sex viros vnum inuenit dominū:  
 Messiaq; cognouit ad fontem, quem Iudæorū populus  
 ignorabat, sed & autor fit salutis multorū, & apostolis  
 ementibus cibos, esurientē reficit, lassumq; sustentat,  
 Quid Solomone sapiēti? Attamē infatuatur a moribus  
 mulierum. Bonū est sal, nullumq; sacrificiū absq; hui<sup>o</sup>  
 aspersione suscipit. Vñ & A postolus p̄cipit: Sermo ve-  
 ster semp in gr̄tia sale sit cōditus. Qd̄ si infatuatur, fo-  
 ras proicitur: in tantūq; perdit noīs dignitatē, vt ne in-  
 sterquilinū quidē vtile sit: quo solent credentiū arua  
 cōdiri, & sterile aīarū solū pinguescere. Hæc dicimus, vt  
 priā te fili Rustice frōte doceam<sup>o</sup>, magna coepisse, & ex-  
 celsa sectari: & adolēscētiæ imō pubertatis icētiua calcā-  
 tē: p̄fecte qdē xtatis gradū scādere: sed lubricū iter esse.

HIERONYMVS AD RVSTICVM.

per quod ingrederis: nec tantū sequi gloriæ post victo-  
riam, quantum ignominia post ruinā. Non mihi nūc  
per virtutum prata ducēdus est riuulus: nec laborandū  
vt ostēdam tibi variorum pulchritudinē florum: quid  
in se lilia habeant puritatis: quid rosa vercuudix possi-  
deat: quid violæ purpura promittat in regno: quid ruti-  
lantium spondeat pictura gemmarū, iam enim propi-  
tio deo, stiuam tenes. iam tectum atq; solariū cū Petro  
a postolo cōscendisti: qui esuriens in iudæis, Cornelii sa-  
turatur fide: & famem incredulitatis eorum, gentiū cō-  
uersione restinguit: atq; in vase euangeliorū quadrāgu-  
lo: quod de cœlo descendit ad terrā, docetur & discit oēs  
hoīes posse saluari. Rursumq; qđ viderat: in specie can-  
didissimi lintheaminis in superna transfertur: & creden-  
tium turbam de terris ad cœlū rapit: vt pollicitatio do-  
mini cōpleatur: Beati muudo corde: quoniā ipsi deum  
videbunt. Torum quod apprehensa manu insinuare tibi  
cupio, quod quasi doctus nauta, rudē conor instrue-  
re vectorem: illud est, vt in quo littore pudicitia pirata  
sit noueris, vbi Carybdis & radix omniū malorū avari-  
cia, vbi Scyllæi obrectatorū canes, de quibus Apostol<sup>9</sup>  
loquitur: Ne mordentes inuicem, mutuo consumami-  
ni, quomodo in media tranquillitate securi. Lybicus iter-  
dum vitiorū Syrtib<sup>9</sup> obruamur, quid venenatorū ani-  
mantium desertū huius seculi nutriat. Nauigantes ru-  
brū mare, in quo optandū, nobis est, vt verus Pharao  
cum suo mergatur exercitu: multis difficultatib<sup>9</sup> ac pe-  
riculis ad urbem maximā perueniunt. Vtroq; in littore  
gentes vagæ imò beluæ habitant ferocissimæ. Semp so-  
liciti: semp armati totius anni vehūt cibaria. Latentib<sup>9</sup>

## DE VIVENDI FORMA, &c.

faxis vadisq; durissimis plena sunt omnia, ita vt speculator doctus in summa mali arbore sedeat, & inde regēde & circūflektende nauis dictata predicet. Felix curius est, si post sex menses supradictę vrbis portum teneant à quo se incipit aperire oceanus: per quę vix anno per te tuo ad Indiam peruenitur, & ad Gangę fluuium (quem Phison sancta scriptura cōmemorat) qui circumit rotā terram Euilath, & multa genera pigmentorū de paradisi dicitur fonte deiehere. Vbi nascit carbunculus & smaragdus: & margarita candentia, & vniones quibus nobiliū foeminarū ardet ambitio: mōresq; aurei: quos adite propter gryphas & dracones, & immensorū corporū monstra, hominibus impossibile est: vt ostendatur nobis: quales custodes habeat auaricia. Quorsū ista? Perspicuum est, si negociatores seculi, tāta sustinet, vt ad incertas peritura; diuitias perueniāt, & seruent cum anime discrimine, quę multis periculis quæsierunt: quid Christi negociatori faciendū est: qui venditis omnibus quærit p̄ciosissimū margaritū? qui totis substantiæ suę opibus emit agrū, in quo reperiat thesaurū, quem nec fur effodere, nec larro possit auferre? Scio me offensurum esse quā plurimos: qui generalem de vitiis disputationem, in suā referunt contumeliam. Et dum mihi irascuntur: suam indicant conscientiā: multoq; peius de se, quā de me iudicāt. Ego enim neminē nominabo: nec veteris comœdiæ licētia, certas personas eligā atq; perstringam. Prudētis viri est, ac prudentiū foeminarū dissimulare: imō emendare quod in se intelligant, & indignari sibi magis quā mihi: nec in monitorē maledictā cōgerere. Qui etsi iisdem teneatur criminibus,

certe in eo melior est, quã sua ei mala non placent. Audio religiosam te habere matrem, multorũ annorũ viduã, que aluit, quã erudiuit infantẽ: ac post studia Galliarũ, quã vel florẽtissima sunt: misit Romanam, nõ pareens sumptibus, & absentia filii, spe sustinẽs futurorũ, vt vbertatem gallici nitoremq; sermonis grauitas Romana condiret: nec calcaribus in te, sed frenis vteretur, quod & in disertissimis viris Græciã legimus, qui Asianum tumorem Attico siccabant sale, & luxuriantes flagellis vineas, falcibus reprimebant, vt eloquentiã torcularia, non verborũ pampinis, sed sensuum quasi vuarum expressionibus redundarẽt. Hanc tu suspice, vt parentem: ama, vt nutricẽ: venerare, vt sanctã. Nec aliorum imiteris exemplũ: qui relinquunt suas: & alienas appetunt: quorum dedecus in propatulo est, sub nominibus pietatis: quærentiũ suspecta consortia. Noui ego quasdam iam maturioris ætatis, libertini generis adolescentibus delectari, & filios quærere spirituales: paulatimq; pudore superato, ficta matrum nomina erumpere in licentiã maritalẽ. Aliæ sorores virgines deserunt, & externis viduis copulantur. Sunt quæ oderunt suos, & non suorum palpatur affectu: quarum impatientia, index animi, nullam recipit excusationẽ: & cassa impudiciã, velamenta: quasi aranearum fila dirumpit. Videas nonnullos accinctis renibus, pulla tunica, barba plixa, à mulieribus nõ posse discedere, sub eodẽ manere tecto, simul inire cõuiuia: ancillas iuuenes habere in ministerio, & præter vocabulum nuptiarũ, omnia esse matrimonii. Nec hæc culpa est Christiani nominis, si simulator religionis in vitio sit: Quinimò confusio gẽtilium,

tilium, cum ea videt ecclesiis displicere, quæ omnibus bonis non placent. Tu vero si monachus esse vis, nõ videri habeto curam: non rei familiaris: cui renuncian- do: hoc esse cœpisti: sed animæ tuæ. Sordidæ vestes, can- didæ mentis indicia sint: vilis tunica, contemptu seculi probet: ita dumtaxat, ne animus tumeat: ne habitus sermone dissentiant. Balnearum fomenta nõ quærat, qui calorem corporis, ieiuniorum cupit frigore extin- guere. Quæ & ipsa moderata sint: ne nimia, debilitent stomachum: & maiorem refectionem poscentia, erupant in cruditatem: quæ patens libidinum est. Modicus ac temperatus cibus, & carni & animæ utilis est. Matrem ita vide, ne per illam alias videre cogaris: quarum vultus cordi tuo hæreant, & tacitum viuat sub pectore vulnus. Ancillas quæ illi in obsequio sunt: tibi scias esse in insi- diis. Quia quanto vilior earum conditio: tanto facilior est tuina. Et Ioannes Baptista sanctam matrem habuit, pontificisq; filius erat: & tamen nec matris affectu, nec patris opibus vincebatur, vt in domo parerum cum pe- riculo viueret castitatis. Viuebat in eremo, & oculis de- siderantibus Christum, nihil aliud dignabatur aspice- re. Vestis aspera: zona pellicea, cibus locustæ, melq; syl- uestræ, omnia virtuti & cõtinentiæ præparata. Filii pph- etarum (quos monachos in veteri testamẽto legimus) ædi- ficabant sibi casulas propter fluentia Iordanis, & turbis urbium derelictis, polenta & herbis agrestibus victita- bant. Quandiu in patria tua es: habeto cellulam pro paradiso: varia scripturarum poma decerpe, his vttere deli- tiis: harum fruiere complexu. Si scandalizat te oculus, pes, man<sup>9</sup>, piice ea. Nulli parcas, vt soli parcas animæ,

Qui viderit, inquit dominus, mulierē ad concupiscendum eam, iam mœchatus est eā in corde suo. Quis gloriabitur castum se habere cor? Astra non sunt munda in conspectu dñi: quanto magis homines, quorum vita tēratio est: Vñ nobis q̄ quoties cōcupiscimus, toties fornicamur. Inebriat⁹ est, inquit, gladius meus in coclo: multo amplius in terra, que spinas & tribulos generat. Vas electionis, in cuius ore Christus resonabat: macerat corpus suum, & subiicit seruituti, & tamen cernit naturalē carnis ardorem, suæ repugnare sententiæ, vt quod non vult, hoc agere cōpellatur, & quasi vim patiens, vociferatur & dicit: Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius: Et tu te arbitraris absq; lapsu, & vulnerē posse trāsire: nisi oīni custodia seruaueris cor tuū, & cū saluatore dixeris: Mater mea & fratres mei hi sunt, qui faciunt voluntatē patris mei? Crudelitas ista, pieras est. Imò quid tam pium, quàm sanctæ matri sanctū filium custodire? Oprat & illa te viuere, & non videre ad tēpus. vt semp cū Christo videat. Anna Samuelem, nō sibi, sed tabernaculo genuit. Filii Ionadab, qui vinū & sicerā non bibebant: qui habitabant in tentoriis, & quas nox compulerat, sedes habebant: scribunt in psalmo, qđ primi captiuitatē sustinuerint, qui ab exercitu Chaldæorum vastante Iudæā, vrbes introire compulsi sunt. Viderint quid alii sentiant. Vnusquisq; enim suo sensu ducitur. Mihi oppidū carcer: & solitudo paradus est. Quid desideramus vrbiū frequentia, qui de singularitate censetur? Moyses vt præfesset populo Iudeorū, quadraginta annis eruditur in eremo: pastor ouium, hominum factus est pastor. Apostoli de piscatione lacus Gennezareth,

nezareth, ad piscationē hominū transierunt. Tunc ha-  
 bentes patrē, retē, nauculam, sequuti dominū, proti-  
 nus omnia reliquerunt, portātes quotidie crucē suam,  
 & ne virgam quidē in manu habentes. Hæc dico, vt etiā  
 si clericatus te titillat desiderium: discas quod possis do-  
 cere, & rationabilē hostiam offeras Christo, ne miles an-  
 teq̄ tyro, ne prius magister sis, q̄ discipulus. Non est hu-  
 militatis meæ, neq; mensuræ, iudicare de clericis, & de  
 ministris ecclesiarū si nistrū quippiā dicere. Habeant il-  
 li ordinē & gradū suum, quem si tenueris, quomodo ti-  
 bi in eo videndū sit: æditus ad Neponianū liber, docere  
 te poterit. Nunc monachi incunabula, moresq; discu-  
 timus, & eius monachi, qui liberalibus studiis eruditus  
 in adolescentia: iugum Christi collo suo imposuit. Pri-  
 mūq; tractandū est, vtrum solus an cum aliis in mona-  
 stero viuere debeas. Mihi quidē placet, vt habeas san-  
 ctorum contuberniū: nec ipse te doceas, & absq; docto-  
 re ingrediaris viam, quā nunq̄ ingressus es: statimq; tibi  
 in partem alterā declinandū sit, & errori pateas: plusq;  
 aut minus ambules, q̄ necesse est: ne aut currēs lasseris:  
 aut moram faciens, obdormias. In solitudine sito, sub-  
 reptit superbia: Et si parū per ieiunarit, hominēq; nō vi-  
 derit, putat se alicui⁹ esse momēti. Oblitusq; sui vnde,  
 & quo venerit: intus corde: lingua foris vagatur. Iudicat  
 contra Apostoli voluntatē alienos seruos, quo gulā vo-  
 luerit, porrigit manum: dormit quantum voluerit: nul-  
 lum veretur; facit quod voluerit: oēs inferiores se putat:  
 crebriusq; in vr̄bibus, quā in cellula est: & inter fra-  
 tres simulat verecundiā, qui platearū turbis colliditur.  
 Quid igitur? Solitariā vitam reprehendimus? Minime:

qui ppe quã sæpe laudauimus. Sed de ludo monasterio-  
rum, huiuscemodi volum<sup>9</sup> egredi milites: quos eremi  
dura rudimenta non terreant: qui specimen cõuersatiõ  
nis suæ, multo tẽpore dederint: qui omniũ fuerint mi-  
nimi: vt primi omniũ fieret: quos nec esurtes aliquãdo,  
nec saturitas supauit: Qui paupertate latatur: Quorũ  
habitus, sermo, vultus, incessus, doctrina virtutum est:  
Qui nesciunt secundũ quosdã ineptos hoies, dæmonũ  
pugnantiũ contra se portenta, cõfigere: vt apud impe-  
ritos & vulgi hoies, miraculum sui faciant, & exinde lu-  
cra secterur. Vidimus nuper & planxim<sup>9</sup>, Crœsi opes  
vnus morte deprehensas: vrbisq; sti pes, quasi in vsus  
pauperũ congregatas, stirpi & posteris derelictas. Tunc  
ferrum quod latebat in profundo supernatauit aquæ, &  
iter palmarũ arbores, myrrhe amaritudo mõstrata est.  
Nec mirum: talem & sociũ & magistrũ habuit: qui egen-  
tiũ famem, suas fecit esse diuitias: & miseris derelicta,  
in suam reseruauit miserã. Quorũ clamor tandẽ perue-  
nit ad cœlum, & paciẽtissimas dei vicit aures, vt missus  
angelus pessimus, Nabal Carmelo diceret: Stulte hac  
nocte auferent animã tuam à te, quæ autẽ præparasti,  
cuius erũt? Volo ergo te, & ppter causas quas supra ex-  
posui, non habitare cũ matre: & præcipue, ne aut offe-  
rentem delicatos cibos, renuendo contristes: aut si acce-  
peris, oleum igni adicias: & inter frequentia puellarũ  
per diem videas, qd̃ nocte cogites. Nunquã de manu &  
oculis tuis recedat liber: discatur psalteriũ ad verbum,  
oratio sine intermissione, vigil sensus, nec vanis cogita-  
tionib<sup>9</sup> patens. Corpus pariter & animus tendat ad do-  
minũ. Irã vince patientia: Ama scientiã scripturarũ,  
& carnis



& carnis vitia nō amabis. Nec vacet mēs tua variis per-  
 turbationib⁹. Quæ si pectori inſederint, dñabūtur tui:  
 & te deducunt ad delictū maximū. Facito aliquid ope-  
 ris: vt te ſemp diabolus inueniat occupatum. Si apoſto-  
 li habētes poteſtatē de euangelio viuere, laborabāt ma-  
 nibus ſuis, ne quem grauaret: & aliis tribuebant refrige-  
 ria, quorum pro ſpiritualibus debebāt metere carnalia,  
 cur tu in vſus tuos ceſſura non præpares? Vel ſi ſcelā te-  
 xe iunco, vel canistrū lentis plecte viminibus: ſarriatur  
 humus, areolæ æquo limite diuidant. In quibus cū ole-  
 rum iacta fuerint ſemina, vel plātæ per ordinē poſitæ:  
 aquæ ducātur irriguæ, vt pulcherrimorū verſuum ſpe-  
 ctator aſſiſtes. Ecce ſupcilio, cliuoſi tramitis vndam.  
 Elicit, illa cadēs raucū per læuia murmur. Saxa ciet, ſca-  
 tebrisq; arentia tēperat arua. Inſerantur in fructuoſæ ar-  
 bores, vel gēmis, vel ſurculis: vt paruo poſt tēpore, labo-  
 ris tui dulcia poma decerpas. Apum fabricare aluaria,  
 ad quas te mittunt Solomonis prouerbia, & monaſte-  
 riorum ordinem, ac regiam diſciplinā, in paruis diſce  
 corporibus. Texantur & lina capiēdis piſcibus, ſcribant  
 libri, vt & manus operetur cibum, & animus lectione ſa-  
 turet. In deſideriis eſt omnis ocioſus. Aegyptiorū mo-  
 naſteria hūc morem tenent, vt nullum abſq; operis la-  
 bore ſuſcipiant, non tam propter victus neceſſitatem,  
 quam propter animæ ſalutem. Ne vagetur pernicioſis  
 cogitationibus mens, & iſtat fornicantis Hieruſalem,  
 omni trāſeunti diuaricet pedes ſuos. Dum eſſem iuue-  
 nis, & ſolitudinis me deſerta vallarent: incentiuā vicio-  
 rum ardoremq; naturæ ferre non poteram; quem cum  
 crebris ieiunijs frangerem: mens tamen cogitationibus

æstuat. Ad quam edomandam: cuidam fratri, qui ex  
 Hebræis crediderat: me in disciplinā dedi, vt post **Quin-**  
**tiliani** acumina, **Ciceronis** fluuios, grauitatēq; **Fronto-**  
**nis**, & lenitatē **Plinii**, alpherū discerē, & stridētia anhe-  
 lātiaq; verba meditarer. Quid ibi laboris insumpserim,  
 quid sustinuerim difficultatis, quoties desperauerim,  
 quotiesq; cessauerim, & contētiōne discēdi rursus incoe-  
 perim: testis est conscientia: ram mea qui passus sum, q̄  
 eorū qui mecum duxerunt vitam. Et gratias ago domi-  
 no, quod de amaro semine literarū, dulces fruct⁹ carpo.  
 Dicam & aliud, quod in Aegypto viderim. Græcus ado-  
 lescens erat in cœnobio, qui nulla cōtinētia, nulla ope-  
 ris magnitudine flāmam poterat carnis extinguerē. Hūc  
 periclitantem, pater monasterii hac arte seruarit. Impe-  
 rat cuidam viro graui, vt iurgiis atq; cōuiciis insectaret  
 hominē, & post irrogatam iniuriam, primus veniret ad  
 querimoniam. Vocati testes, pro eo loquebātur, qui cō-  
 tumeliam fecerat: Flere ille contra mēdaciū. Nullus  
 alius credere veritati: Solus pater defensionē suam calli-  
 de opponere: ne abundantiori tristitia absorberetur fra-  
 ter. Quid multa? Ita annus duct⁹ est. Quo expleto, in-  
 terrogatus adolescēs super cogitationibus pristinis, an  
 adhuc molestiæ aliquid sustineret. **Papæ** inquit: Viuere  
 mihi nō licet, & fornicari libeat? Hic si sol⁹ fuisset, quō  
 adiutore superasset? Philosophi seculi solent amorem  
 veterem, amore nouo: quasi clauū clauo expellere. Q̄  
 & **Assuero** regi septē principes fecere **Perfarū**, vt **Vasthī**  
 reginæ desideriū, aliarum puellarū amore cōpescerēt.  
 Illi vitii vitio, peccatūq; peccato medicātur: nos amo-  
 re virtutū, vicia superemus. Declina, ait, à malo, & fac  
 bonum:

bonum: Querre pacem, & psequere eam. Nisi oderim<sup>9</sup> malum, bonum amare non possumus. Quin porius faciendū est bonum, vt declinemus à malo. Pax quaerenda, vt bella fugiamus. Nec sufficit eā quærere, nisi inuētā fugientēq; omni studio persequamur, quæ exuperat omnē sensum: in qua habitatio dei est, dicente propheta: Et factus est in pace locus eius. Pulchrēq; persequu. io pacis dicitur: iuxta illud Apostoli: Hospitalitatem persequentes, vt non leui vsitatoq; sermone, & (vt ita loquar) ium mis labiis hospites inuitemus, sed toto mentis ardore teneamus, quasi offerentes se cum lucro nostro atq; cōpendio. Nulla ars absq; magistro discitur. Eriam mura animalia & ferarum greges, ductores sequuntur suos. In apibus principes sunt. Grues vnā sequuntur ordine literato. Imperator vnus. Iudex vnus prouinciæ. Roma vt condita est: duos fratres simul habere reges non potuit, & parricidio dedicatur. In rebecca vtero, Esau, & Iacob bella gesserunt. Singuli ecclesiarum episcopi, singuli archipresbyteri, singuli archidiaconi, & omnis ordo ecclesiasticus suis rectorib<sup>9</sup> nititur. In naui vnus gubernator: in domo vnus dominus: in quamuis grandi exercitu, vnus signum expectatur. Et ne plura replicando fastidium legenti faciam: per hæc omnia ad illud rendir oratio: vt doceam te, non tuo arbitrio dimittendum, sed viuere debere in monasterio sub vnus disciplina patris, consortioq; multorum, vt ab alio discas humilitatem, ab alio patiētiā. Hic te silentium, ille doceat mansuetudinem: non facias quod vis: comedas quod iuberis: uestiare quod acceperis: operis tui pensum persoluas: subiiciaris cui non vis: lassus

ad stratum venias; ambulansq; dormites, & necdum expleto somno, surgere compellaris. Dicas psalmum: in ordine tuo, in quo nō dulcedo vocis, sed mentis affectus quæritur: dicente Apostolo: Psallam spiritu, psallam & mente: Et carantes in cordibus vestris domino. Legerat enim esse præceptum: Psallite sapiēter. Seruias fratribus, hospitum laues pedes: passus iniuriā taceas: præpositum monasterii timeas, vt dominum: diligas, vt parentem. Credas tibi salutare quicquid ille præceperit, nec de maiorum sentētia iudices, cuius officii est obedire: & implere quæ iussa sunt, dicente Moyse: Audi Israel & tace. Tantis negociis occupatus, nullis vacabis cogitationibus, & dū ab alio transis ad aliud opusq; succedit operi: illud solum mente tenebis, quod agere compelleris. Vidi ego quosdam, qui postquā renunciauere, seculo, vestimētis dumtaxat & vocis professione non rebus, nihil de pristina cōuersatione mutarūt. Res familiaris magis aucta q̄ imminuta. Eadem ministeria seruulorum, idem apparatus conuiuii. In vitro & patella fictili, aurum comeditur, & inter turbas & examina ministrorum, nomen sibi vendicant solitarii. Qui vero pauperes sunt & tenui substātiola, vidēturq; sibi scioli: pomparum ferculis similes procedunt in publicum, vt caninam exerceant facundiam. Alii sublatis in altum humeris, & intra se nescio quid cornicātes, stupentibusq; in terram oculis, tumentia verba trutinantur, vt si præconem addideris, putes incedere præfecturam. Sunt qui humore cellarū immoderatisq; ieiuniis, ædio solitudinis ac nimia lectione, dum diebus ac noctibus auribus suis personant: verruntur in melancholiam, &

liam. & Hyppocratis magis fomentis quàm nostris mo-  
 nitis indigent. Pleriq; artibus & negociationibus pristi-  
 nis carere nõ possunt, mutatisq; nominibus institorũ,  
 eadem exercent cõmercia: non victum & vestitũ, quod  
 Apostolus præcipit, sed maiora quàm seculi homines,  
 emolumenta sectãres. Et prius quidem ab ædilib<sup>9</sup> quos  
 & γοργανόμους Græci appellant, vendentiũ coercebatur ra-  
 bies. nec erat impune peccatum. Nũc autẽ sub religio-  
 nis titulo, exercentur iniusta cõpendia, & honor nomi-  
 nis Christiani, fraudẽ magis facit, quàm patiẽ. Quodq;  
 pudet dicere, sed necesse est, vt saltem sic ad nostrũ eru-  
 bescamus dedecus, publice extendentes manus, pãnis  
 aurum regimus: & contra omniũ opinionẽ, plenis sac-  
 culis morimur diuites, qui quasi pauperes viximus. Ti-  
 bi cum in monasterio fueris, hæc facere nõ licebit: & in-  
 olescente paulatim consuetudine, quod primũ cogeba-  
 ris, velle incipies, & delectabit te labor tuus: oblitusq;  
 præteritorum, semper priora sectaberis: nequaquam cõ-  
 siderans, quid alii mali faciant: sed quid boni tu facere  
 debeas. Neq; vero peccantiũ ducaris multitudine: & te  
 pereuntium turba sollicitet: vt tacitus cogires. Quid? Er-  
 go oẽs peribunt, qui in vrbibus habitant? Ecce illi fruũ-  
 tur suis rebus: ministrant ecclẽsiis: adeunt balneas: vn-  
 guenta non spernũt: & tamẽ in omniũ ore versant. Ad  
 quod & ante respondi, & nũc breuiter respondeo: me  
 in præsentì opusculo: non de clericis disputare, sed mo-  
 nachũ instituire. Sãcti sunt clerici & omnia vita lauda-  
 bilis. Ita ergo age, & viue in monasterio: vt clericus esse  
 merearis, vt adolescẽtiã tuam, nulla sorde cõmacules,  
 vt ad altare Christi, quasi de thalamo virgo procedas,

& habeas de foris bonum testimonium : foeminaeque no-  
 men tuum nouerint , & vultum tuum nesciant . Cum  
 ad perfectam aetatem veneris . si tamen vita comes fue-  
 rit , & te vel populus , vel pontifex ciuitatis , in clerum ele-  
 gerit : agito quae clerici sunt , & inter ipsos sectare melio-  
 res , quia in omni conditione & gradu , optimis mixta  
 sunt pessima . Ne ad scribendum cito prosilias , & leui  
 ducaris insania . Multo tempore discere quod doceas . Ne  
 credas laudatoribus tuis , imò irritatoribus aurem ne libe-  
 ter accommodes : qui cum te adulationibus fouerint ,  
 & quodam modo impotem mentis effecerint : si subito  
 respexeris aut ciconiarum deprehēdes post te colla cur-  
 uari , aut manu auriculas agitari asini , aut aestuantem ca-  
 nis protendi linguam . Nulli detrahas , nec in eo te san-  
 ctum putes , si caeteros laceres . Accusamus saepe quod  
 facimus , & contra nosmetipsos disertis : in nostra vitia  
 inuehimur : muti de eloquentibus iudicantes . Testudi-  
 neo Grunnius incedebat ad loquendum gradum , & per in-  
 terualla quedam , vix pauca verba carpebat , vt cum pu-  
 tares singultire , nō proloqui . Et tamen cum mensa po-  
 sita librorū exposuisset struem : adducto supercilio , con-  
 tractisq; naribus , ac fronte rugata : duobus digitulis con-  
 crepabat , hoc signo ad audiendum discipulos prouocās .  
 Tum nugae meras fundere , & aduersum singulos decla-  
 mare . Creticum diceret esse Longinum , Gēforemque Ro-  
 manae facundiae . Notare quem vellet , & de senatu do-  
 ctorum excludere . Hic bene nūmatus , plus placebat in  
 prandis . Nec mirū , si qui multos inescare solitus erat :  
 facto cuneo circumstrepentium garrulorum , procedebat  
 in publicum : intus Nero , foris Cato : Totus ambiguus ,

vt ex contrariis diuersisq; naturis, vnum móstrum no-  
 uamq; bestiam ceres esse compactam: iuxta illud poe-  
 ticum: Prima leo, postrema draco, media ipsa Chimæ-  
 ra. Nunquam ergo tales videas, nec huiusmodi homi-  
 nibus appliceris: nec declines cor tuum in verba mali-  
 tiæ, & audias: Sedens aduersus fratrem tuum loqueba-  
 ris, & aduersus filium matris tuæ ponebas scandalum.  
 Et iterum: Filii hominum: dentes eorum arma & sagit-  
 tæ: Et alibi molliti sunt sermones eius super oleum, &  
 ipsi sunt iacula: Et apertius in Ecclesiaste: Sicut mordet  
 serpens in silentio: sic qui fratri suo occulre detrahit,  
 Sed dices: Ipse non detraho: aliis loquentibus quid fa-  
 re possum? Ad excusandas excusationes in peccatis ista  
 prætendimus. Christus arte non illuditur. Nequaquã  
 mea, sed Apostoli sententia est: Nolite errare: deus non  
 irridetur. Ille in corde, nos videmus in facie. Solomon  
 loquitur in prouerbiis. Ventus aquilo dissipat nubes, &  
 vultus tristis, linguas detrahentium. Sicut enim sagitta  
 si mittatur contra duram materiam, non nunquam im-  
 mittetem reuertitur, & vulnerat vulnerantem: illudq;  
 completur: Facti sunt mihi in arcum prauum. Et alibi:  
 Qui mittit in altum lapidem, recidet in caput eius: ita  
 detractor cum tristem faciem viderit audiētis, imò ne  
 audientis quidem, sed obturantis aures suas, ne audiat  
 iudicium sanguinis: ilico conticescit, pallet vultus, hæ-  
 rent labia, saliuua siccat. Vnde idem vir sapiens: Cum  
 detractoribus, inquit, ne miscearis: quoniam repete ve-  
 niet perditio eorum, & ruinã vtriusq; quis nouit? Tam  
 scilicet eius qui loquitur, quam illius, qui audit loquen-  
 tem. Veritas angulos non amat, nec querit susurriones.

Timotheo dicitur: Aduersum presbyterum accusatio-  
 nem, citò ne receperis. Peccàtem autem, coram omni-  
 bus argue, vt & cæteri metum habeant. Non est facile  
 de prouecta ætate credendum, quã & vita præfira de-  
 fendit, & honorat vocabulum dignitatis. Verum quia  
 homines sumus, & interdum contra annorum maturi-  
 tatem, puerorum vitiis labimur: si me vis corrigere de-  
 linquentem, aperte increpa, tantum ne occulte mor-  
 deas. Corripiet me iustus in misericordia, & increpabit.  
 Oleum autem peccatoris nõ impinguet caput meum.  
 Quem enim diligit dominus, corripit: castigat autem  
 omnem filium quem recipit. Et per Esaiam clamat do-  
 minus: Populus meus, qui beatos vos dicunt, seducunt  
 vos, & semitas pedum vestrorum supplantant. Quid  
 enim mihi prodest, si aliis mala referas mea? Si me ne-  
 sciẽte, peccatis meis, imò detractionibus tuis aliũ vul-  
 neres: & cum certatim omnibus narres, sic singulis lo-  
 quaris, quasi nulli dixeris alteri? Hoc est non me emen-  
 dare, sed vitio tuo satisfacere, Præcipit dominus, peccã-  
 tes in os argui debere secretò, vel adhibito teste: & si au-  
 dire noluerint, referti ad ecclesiam, habendosq; in ma-  
 lo pertinaces, sicut ethnicos & publicanos. Hæc expres-  
 sius loquor, vt adolescentem meum, & lingua & auiũ  
 prunigine liberem: vt renatũ in Christo, sine ruga & ma-  
 cula, quasi pudicam virginem exhibeam, castam tam  
 mente quàm corpore: ne solo nomine gloriẽt, & absq;  
 oleo bonorum operum, extincta lampade, excludatur  
 à sponso. Hæbes istic sanctum doctissimumq; pontifi-  
 cem Proculum, qui viua & præfenti voce nostras sche-  
 dulas superet, quotidianisq; tractatibus iter tuum diri-  
 gat: nec



gat: nec patiarur te in partem alteram declinādo, viam  
 relinquere regiam, per quam Israel ad terram repromif-  
 sionis properans, se transiturū esse promittit. Atq; uti-  
 nam exaudiatur vox ecclēsiæ implorantis: Domine,  
 pacem da nobis. Omnia enim dedisti nobis. Utinam  
 quod renunciamus seculo, voluntas sit, non necessitas:  
 & paupertas habeat expetita gloriam, non illata crucia-  
 tum. Cæterum iuxta miseras huius temporis, & ubiq;  
 gladios sæuientes: satis diues est, qui pane non indiget.  
 Nimiū potens est, qui seruire nō cogitur. Sanctus Exu-  
 perius Tolosæ episcopus, viduæ Saraptensis imitator,  
 esuriens pascit alios: & ore pallente ieiuniis, fame tor-  
 quetur aliena, omnemq; substantiam Christi viscerib<sup>9</sup>  
 erogauit. Nihil illo diuti<sup>9</sup>, qui corpus domini canistro  
 vimineo, sanguinem portat in vitro. Qui auariciā cie-  
 cit è templo: qui absq; funiculo & increpatione, cathe-  
 dras vendentium columbas, idest, dona sancti spiritus  
 mensasq; subuertit māmonæ, & nūmulariorum ara di-  
 sperfit, vt domus dei, domus vocetur orationis, & non  
 latronum spelunca. Huius è vicino sectare vestigia, &  
 cæterorum qui virtutum illius similes sunt, quos sacer-  
 dotium & humiliores facit & pauperes. Aut si perfecta  
 desideras, exi cum Abraam de patria & cognatione  
 tua, & perge quo nescis. Si habes substantiam, ven-  
 de, & da pauperibus. Si non habes, gran-  
 di onere liberatus es: nudum Chri-  
 stum, nudus sequere. Durum,  
 grande, difficile, sed ma-  
 gna sunt præmia.

HIERONYMVS AD PAVLINVM DE  
INSTITVTIONE MONACHI,



Onus homo; de bono cordis thesauro p-  
fert ea quæ bona sunt: & ex fructibus ar-  
bor cognoscitur. Metiris nos virtutibus  
ruis, & paruos magn<sup>o</sup> extollis: vltimâq;  
partem conuiuui occupas vt patrisfam-  
lias iudicio proucharis. Quid enim in nobis, aut quan-  
tulum est, vt doctæ vocis mereamur præconiū? Vt illo  
ore quo religiosissimus princeps defendit, humiles mo-  
diciq; laudemur? Noli igitur frater charissime, annorū  
nos æstimare numero: nec sapientiam canos reputes;  
sed canos sapientiã. Solomone testante: Cani hominis  
prudētia eius. Nam & Moyses septuaginta presbyteros  
iubetur eligere, quos ipse sciret esse presbyteros: vtiq; nō  
æuo, sed prudentia iudicandos. Et Daniel adhuc puer,  
longæuos iudicat, atq; impudicos senes ætas lasciuia cō-  
demnat. Noli, inquã, fidem pensare tēporibus: nec me-  
idcirco meliorem putes, quod prior in Christi exercitu  
cœperim militare. Paulus apostolus, & vas electionis  
de persecutore mutatus, nouissimus in ordine, prim<sup>o</sup>  
in meritis est: quia extremus licet, plus omnibus labo-  
rauit. Iudas, qui quondam audierat: Tu autē homo, qui  
simul mecum dulces capiebas cibos, dux me<sup>o</sup> & notus  
meus, in domo dei ambulauimus cum consensu, p-  
ditor amici & magistri: Saluatoris arguitur voce, & nodū  
informis loci, trabe necit ab alta. Econtrario latro cru-  
cem mutat paradiso, & facit homicidii pœnam marty-  
rium. Quanti hodie diu viuendo portant funera sua, &  
quali

## DE INSTITVTIONE MONACHI,

quasi sepulchra dealbata, plena sunt ossib<sup>9</sup> mortuorū? Subitus calor, longum vincit teporem. Deniq; & tu audita sententia Saluatoris: Si vis perfectus esse, vadē & vē de oīa quæ habes, & da pauperibus, & veni sequere me: verba vertis in opera, & nudam crucem nudus sequēs, expeditior & leuior scandis scalam Iacob. Tunicā mutas cū animo: nec pleno marsupio, gloriosas sordes appetis: sed puris manibus & candido pectore, pauperem te & spiritu & operib<sup>9</sup> gloriaris. Nihil est enim grande, tristi & lurida facie, vel simulare, vel ostentare ieiunia, possessionū redditibus abundare, & vile iactare palliolum. Crates ille Thebanus, homo quōdam ditissimus: cum ad philosophandū Athenas pergeret, magnū auri pondus abiecit. Nec putauit se simul posse & virtutes & diuitias possidere. Nos suffarcinati auro, Christū pauperē sequimur: & sub p̄textu eleemosynæ, pristinis opibus incubantes, quomodo possum<sup>9</sup> aliena fideliter distribuere, qui nostra timide reseruam<sup>9</sup>? plenus vēter facile de ieiuniis disputat. Nō Hierosolymis fuisse sed hierosolymis bene vixisse, laudandū est. Illa ex petenda est ciuitas, non quæ occidit prophetas, & Christi sanguinē fudit, sed quā fluminis impetus lætificat: quæ in mōte sita, cælari non potest: quā matrem sanctorū Apostol<sup>9</sup> clamitat: In qua se municipatū cū iustis lætatur habere. Neq; vēro hoc dicēs, memetipsum incōstantiæ redarguo, damnoq; quod facio: vt frustra videar ad exemplū Abrahā, & meos & patriā reliq̄sse: sed nō audeo dei omnipotentiam angusto fine cōcludere, & coartare paruo terræ loco, quē non capit cœlū. Singuli quiq; credentiū, non locorū diuersitatibus, sed fidei merito ponderant.

HIERONYMVS AD PAVLINVM

Et veri adoratores neq; Hierosolymis, neq; i mōte Gaza rim adorāt patrē: q̄a de<sup>9</sup> spūs est, & adoratores ei<sup>9</sup> in spiri tu & veritate adorare oportet. Spūs spirat vbi vult. Dñi est terra & plenitudo eius. Postq̄. siccato Iudææ vellerē, vniuersus orbis cœlesti rore p̄fusus est, & multi de oriē te & occidēte veniētes, recubuerūt in sinu Abrahæ des siit not<sup>9</sup> esse tantū in Iudæa deus, & in Israel magnū no men eius: sed in omnē terrā exiuit sonus apostolorū, & in fines orbis terre verba eorū. Saluator ad discipulos lo quēs cū esset in tēplo: Surgite, inq̄t, abeam<sup>9</sup> hinc. Et ad Iudæos: Relinquet̄ vobis dom<sup>9</sup> vestra deserta. Si cœlū & terra trāsibūt, vtiq; transibūt oīa q̄ terrena sunt. Et cru cis igitur & resurrectionis loca p̄sunt hīs: q̄ portāt crucē suā: & cū Christo resurgūt quotidie, qui dignos se tanto exhibent habitaculo. Caterū qui dicūt: Templū dñi, rē plum dñi, audiant ab Apostolo: Vos estis templū dñi, & spūssanct<sup>9</sup> habitat in vobis. Et de Hierosolymis & de Britānia æqualiter patet aula cœlestis: Regnū eī<sup>9</sup> dei in tra vos est. Antoni<sup>9</sup>, & cūcta Aegypti, & Mesopotamiæ, Pōti, Cappadociæ, & Armeniæ examina monachorū, nō videre Hierosolymā: & patet illis absq; hac vrbe pa radisi ianua Beat<sup>9</sup> Hilarion, cū Palæstin<sup>9</sup> esset, & in Pa læstina viueret, vno tantū die vidit Hierosolymam, vt nec contēnere loca sancta p̄pter viciniā, nec rursus do minū loco claudere videret. Ab Adriani tēporibus vsq; ad imperiū Cōstātini, p̄ annos circiter centū octogīta, in loco resurrectiōis simulacrū Iouis: in crucis rupe, sta tua ex Marmore Veneris à gentib<sup>9</sup> posita colebat̄, existi mantib<sup>9</sup> p̄sequutionis autorib<sup>9</sup>, qđ tollerent nobis fidē resurrectiōis & crucis, si loca sancta p̄ idola polluisent,  
Bethlem

Bethleē nunc nostrā, & angustissimū orbis locū, de quo psalmista canit: Veritas de terra orta est, lucus inūbrabat. Tham<sup>9</sup>, idest, adonidis: & ī specu, vbi quondā Christus paruul<sup>9</sup> vagiur, Veneris amasi<sup>9</sup> plāgebat. Quorsum inq̄es, hæc tam lōgo repetita p̄icipio? Videlicet ne q̄cūq̄ fidei tuæ deesse pures, quia Hierosolymā nō vidisti: nec nos idcirco meliores existimes, q̄d huius loci habitaculo fruimur: sed siue hic, siue alibi: æqualē te pro operib<sup>9</sup> tuis a pud dñm nostrū habere mercedē. Reuera, vt simpliciter motus mētis meæ fatear, cōsiderans & p̄positū tuū, & ardorē quo seculo renunciaſti: differēcias in locis arbitror, si vrbib<sup>9</sup> & frequētia vrbiū derelicta, in agello habites, & Christū quæras in solitudine, & ores solus in monte cū Iesu, sanctorūq; tantum locorū vicinitatib<sup>9</sup> perfruaris, idest vt & vrbe careas, & propositū monachi non amittas. Quod loquor, nō de episcopis, nō de p̄byteris, nō de clericis loquor, quorū aliud officium est: sed de monacho, & monacho quondam apud seculum nobili: qui idcirco precium possessionū suarum ad pedes apostolorū posuit, docens pecuniā esse calcandā, vt humiliter & secretò victitās, semper contēnat quod semel contēpsit. Si crucis & resurrectionis loca non essent in vrbe celeberrima, in qua curia, in qua aula militum, in qua scorta, mimi, scurræ, & omnia sunt, quæ solēt in cæteris vrbibus; vel si monachorum turbis solummodo frequentaretur, expetendum re vera huiuscemodī cunctis monachis esset habitaculum. Nunc vero summe stulticiæ est renunciare seculo, dimittere patriam, vrbes deserere, monachum profiteri, & inter maiores populus peregre viuere, quàm eras victurus in patria,

HIERONYMVS AD PAVLINVM

De toto huc orbe cōcurrit. Plena est ciuitas vniuersi generis hominū: & tāta vtriusq; sexus cōstipatio, vt qđ ali-  
 bi ex parte fugiebas, hic totū sustinere cogaris. Quia  
 igitur fraterne interrogas, per quam viam incedere de-  
 beas, reuelata tecū facie loquar. Si officium vis exercere  
 p̄sbyteri, si episcopatus te, vel opus, vel honor forte dele-  
 état, viue in vrbibus & castellis & aliorum salutē, fac lu-  
 crum animæ tuæ. Sin autē cupis esse, quod diceris mo-  
 nachus, idest, solus: quid facis in vrbibus, quæ vtiq; nō  
 sunt solorū habitacula, sed multorū? Habet vnumq; d̄q;  
 propositū principes suos. Romani duces imitentur Ca-  
 millos, Fabritios, Regulos, Scipiones. Philosophi p̄po-  
 nāt sibi Pythagoram, Socratem, Platonē, Aristotelem,  
 Poetæ æmulentur Homerū, Vergiliū, Menandrū, Te-  
 rentiū, Histori, Thucydendē, Salustium. Herodotū, Li-  
 uium. Oratores, Lysiam, Gracchos, Demosthenē, Tul-  
 liū. Et vt ad nostra veniamus, episcopi & presbyteri ha-  
 beant in exēplum Apostolos & apostolicos viros: quo-  
 rum honorem possidentes, habere nitant̄ & meritum.  
 Nos autē habeamus p̄politī nostri principes, Paulos &  
 & Antonios, Iulianos, Hilarionē, Macarios. Et vt ad scri-  
 pturarū autoritatē redeam, noster princeps Helias, no-  
 ster Helysenis, nostri duces filii p̄phetarum, qui habita-  
 bāt in agris & solitudinib⁹, & faciebant sibi tabernacula  
 prope fluenta iordanis. De his sunt & illi filii Rechab,  
 qui vinū & siceram nō bibebant, qui morabant̄ in tēto-  
 riis; qui dei per Hieremiā voce laudantur, & p̄mittitur  
 eis, quod non deficiat de stirpe eorum vir stans corā do-  
 mino. Hoc reor & septuagesimi psalmi titulum signifi-  
 care: Filiorum Ionadab: & eorum qui primi in captiui-  
 tatem

## DE INSTITVTIONE MONACHI.

tatem ducti sunt. Iste est Ionadab filius Rechab, qui in regnorū libro scribitur curram ascēdisse cum Hieu. Et huius filii sunt, qui in tabernaculo semper habitantes, ad extremum propter irruptionē Chaldaici exercitus, Hierosolymā intrare cōpūsi, hanc primi captiuitatem sustinuisse dicūtur, qđ post solitudinis libertatem, vrbe quasi carcere sunt reclusi, Obsecro itaq; te, vt quoniam sanctæ sororis tuæ ligatus es vinculo, & non penitus expedito pergis gradu, siue hic, siue ibi, multitudines hominum & officia & salutationes & conuiuia, veluti quasdam catenas fugias voluptatū. Sit vilis & vespertinus cibus, holera & legumina: interdūq; pisciculos, p̄ summis duceas delitiis. Qui Christum desiderat, & illo pane vescitur: non quærit magnopere dequā preciosis cibis sterco conficiat, Quicquid post gulam non senti t̄, idē tibi sit quod panis & legumina, Habes aduersus Iouinianū libros de cōtēptu ventris & gutturis pleniū differentes. Semper in manu tua sacra sit lectio. Frequēter orandum flexo corpore, mens erigēda ad dominū. Crebræ vigiliæ, & ventre vacuo sæpius dormiendū. Rumusculos & gloriolas & palpantes adulatores: quasi hostes fuge. Pauperibus & fratribus, refrigeria sumptuum manu propria distribue. Rara est in hoibus fides. Non credis verum esse quod dico? Cogita Iudæ loculos. Humilitatem vestium tumentis animo non appetas. Secularium, & maxime potentium cōsortium deuita. Quid tibi necesse est ea videre crebrius, quorū cōtēptu monachus esse cœpisti? Soror præcipue tua, matronarum declinet cōsortia. Nec inter sericas vestes & gēmas circū sedērium foeminarū se sordidatā, aut doleat, aut miret:

quia alterum propositi poenitentia, alterum iactantiae  
 seminarium est. Caue ne quasi fidelis & famosus tuorum  
 quondam dispensator alienam pecuniam distribuendam ac-  
 cipias, intelligis quid loquar, Dedit enim tibi dominus  
 in omnibus intellectum, Habeto simplicitatem colubae, ne  
 cuiquam machineris dolos: & serpentis astutiam, ne aliorum  
 supplanteris insidiis, Non multum distat in vitio, vel  
 decipere posse, vel decipi Christianum. Quem senseris ti-  
 bi aut semper aut crebro de numeris loquentem exceptam  
 elemosyna, quae indifferenter omnibus patet, in stitorem  
 potius habeto quam monachum. Praeter victum & ve-  
 stitum & manifestas necessitates, nihil cuiquam tribuas, ne  
 filiorum panem canes comedant. Verum Christi templi  
 anima credentis est: illam exorna, illi vesti, illi offer do-  
 naria, in illa Christum suscipe. Quae utilitas est parietes  
 fulgere gemis, & Christum in paupere fame pereclitari?  
 Iam non sunt tua quae possides, sed dispensatio tibi cre-  
 dita est. Memeto Ananiae & Saphirae. Illi sua timide ser-  
 uauerunt: tu considera, ne Christi substantiam imprudenter  
 effundas, id est, ne immoderato iudicio rem pauperum  
 tribuas, non pauperibus, & secundum dictum pruden-  
 tissimi viri, liberalitate liberalitas pereat. Noli respicere  
 ad phaleras & nomina vana Catonum. Ego te, inquit,  
 intus & in cute noui. Esse Christianum grande est, non vi-  
 deri, Et nescio quomodo plus placet mundo, qui Chris-  
 to displicent, Haec non, sicut aiunt. Suis Mineruam, sed in-  
 gredientem pelagus, amicus amicum monui, males a te fa-  
 cultatem meam requiri, quam voluntatem: ut in quo ego  
 lapsus sum, tu firmo pergeres gradu. Librum tuum quem  
 pro Theodosio principe prudenter ornateque composurum  
 transmisisti,




DE INSTITVTIONE MONACHI.

transmisiſti, libenter legi, & præcipue mihi in eo ſubdi-  
 uiſio placuit. Cũq; in primis partibus vincas alios in pe-  
 nultimis teipſum ſupas. Sed & ipſum gen<sup>o</sup> eloquii præ-  
 ſum eſt & nitidum & cum Tulliana luceat puritate; cre-  
 brum eſt in ſententiis, læcet enim (vt ait quidam) oratio;  
 in qua tantũ verba laudantur, Præterea magna eſt rerũ  
 cõſequẽtia, & alterũ pendet ex altero. Quicquid aſſum-  
 pſeris, vel ſinis ſuperiorũ, vel initium ſequentiũ eſt. Fe-  
 lix Theodoſius, qui à tali Chriſti oratore defenditur; il-  
 luſtraſti purpuras eius, & vtilitatẽ legum futuris ſeculis  
 cõſecraſti. Maçte virtute, qui talia habes rudimẽta: qua-  
 lis exercitat<sup>9</sup> miles eris? O ſi mihi liceret iſtuſmodi in-  
 genium non per Aonios montes & Heliconis v̄tices,  
 vt poete canunt, ſed per Sion & Itabiriũ, & ſina excella  
 ducere. Si contingeret dicere quæ didici: & quaſi per ma-  
 nus myſteria tradere ſcripturarũ, naſceretur nobis ali-  
 quid quod docti Græcia nõ haberet. Audi ergo mi cõ-  
 ſerue, amice, germane, auſculta pauliſper, quõ i ſcriptu-  
 ris ſanctis calle gradiaris. Torum quod legimus in diui-  
 nis libris: nitet quidẽ, & fulget etiam in cortice, ſed dul-  
 cius in medulla eſt. Qui edere vult nucleum, frãgat nu-  
 cem. Reuela, inquit Dauid, oculos meos, & cõſiderabo  
 mirabilia de lege tua. Si tantus propheta tenebris igno-  
 rantia cõſitetur, qua nõs putas paruulos, & penẽ lactẽ-  
 res inſcitia nocte circũdari? Hoc autem velamen nõ ſo-  
 lum in facie Moyſi, ſed & in euangelis & in apoſtolis  
 poſitum eſt. Turbis ſaluator in parabolis loquebatur:  
 & cõteſtans myſticum eſſe quod dicebatur, aiebat: Qui  
 habet aures audiẽdi, audiat. Niſi aperta fuerint vniuer-  
 ſa quæ ſcripta ſunt ab eo, qui habet clauem Dauid: qn̄i.

HIERONYMVS AD PAVLINVM

aperit, & nemo claudit: claudit, & nemo aperit: nullo alio referante pandetur. Si haberes hoc fundamentū, imō: si quasi extrema manus operi tuo induceretur, nihil pulchrius, nihil doctius, nihilq; Latinius tuis haberem<sup>9</sup> voluminibus. Tertulianus creber est in sententiis, sed difficilis in loquendo. Beatus Cyprianus instar fontis purissimi, dulcis incedit & placidus: & cum totus sit in exercitatione virtutū: occupatus persecutionū angustiis; de scripturis diuinis nequaquā differuit. Inelyto Victorinus martyrio coronatus, quod intelligit, eloqui non potest. Lactantius quasi quidā fluuius eloquentiæ Tullianæ, utinam tam nostra cōfirmate potuisset, quā facile aliena destruxit, Arnobius inæqualis & nimius, & absq; operis sui partitione confusus. Sanctus Hilarius Gallicano cothurno attollitur: & cū Græciæ floribus adorneſ; longis interdum periodis inuoluitur, & à lectione simpliciorū fratum procul est. Taceo de cæteris, vel defunctis, vel etiā adhuc viuentib<sup>9</sup>, super quibus in utrāq; partem post nos alii iudicabūt, Ad te ipsum veniam Symmyſten, sodalem meum & amicum: amicum, inquam meū, anteq̄ notū: & precabor ne assentationē in necessitudine suspiceris: quin potius vel errare me existimato, vel amore labi, quā amicum adulatione decipere. Magnum habes ingenium, & infinitam sermonis suppellectilē: & facile loqueris & pure, facilitasq; ipsa & puritas mixta prudentiæ est. Capite quippe sano, omnes sensus vigent. Huic prudentiæ & eloquentiæ si accederet vel studium, vel intelligentia scripturarū, viderem te breui arcem tenere nostrorū: & ascendentein cū Iacob te etum Sion, canere in domatib<sup>9</sup>, qđ in cubilibus cognouisses.

PAVLVM CONCORDIENSEM, 

Accingere quæso te, accingere. Nihil sine magno labore  
vita dedit mortalibus. Nobilem te ecclesia habeat, vt  
prius senat<sup>9</sup> habuit. Præpara tibi diuitias, quas quotidie  
croges: & nunquã deficiant, dum vigeat ætas: dum non-  
dũ canis spargitur caput, anteq̃ subeant morbi, tristisq̃  
senectus. Et labor, & diræ rapiat inclemẽtia mortis, Ni-  
hil in te mediocre esse contentus sum: totũ summũ, to-  
tum perfectũ desidero. Sanctũ Vigilantiũ presbyterum,  
qua auiditate susceperim, meli<sup>9</sup> est vt ipsi<sup>9</sup> verbis quã  
meis discas literis: qui cur tam cito à nobis profectus sit,  
& nos reliquerit, non possum dicere: ne ledere quẽpiam  
videar. Tamen quasi prætereuntẽ & festinantẽ paululũ  
retinui, & gustũ ei nostræ amicitie dedi, vt p̃ eũ discas,  
quid in nobis non desideres. Sanctã conseruã tuam, &  
tecum domino militantem, per te salutari volo.

HIERONYMVVS AD PAVLVM  
CONCORDIENSEM.



Vmanæ vitæ breuitas, dãnatio delictorũ est.  
Et i ipso sæpe lucis exordio, mors sequuta na-  
scentem, labentia quotidie in vitiũ secula p̃ fi-  
retur. Nam cũ primũ paradisi colonũ, vi peri-  
nis nexib<sup>9</sup> præpeditũ, coluber deduxisset ad terras, æter-  
nitas mortalitate mutata, in nongetos & eo ampli<sup>9</sup> an-  
nos, secundã quodãmodo immortalitatẽ inaledicti ho-  
minis distulerat elogium. Exinde paulatim rectudescẽ  
te peccato, totius orbis naufragium gigantum adduxit  
i pietas. Post illud, vt ita dixerim, purgati baptisima mũ-  
di, in breue tẽpus hominũ vita cõtracta est. Hoc quoq̃

spatiū, sceleribus nostris semp cōtra diuina pugnātib⁹,  
 penè pdidimus. Quotus em̄ quisq; aut centenariā trāf-  
 greditur ætatē, aut non ad eam sic peruenit, vr puenisse  
 pœnitcat, scđm qđ in libro psalmorū scriptura testat:  
 Dies vitæ nostre septuaginta anni: si autē multū, octogī-  
 ta: quicqđ reliquū est, labor & dolor. Quorsum, ais, ista  
 tam alto repetita principio, & ita procul cœpta, vr meri-  
 to quis Horatiano de nobis possit sale ludere: Et gemi-  
 no bellū Troianū orditur ab ouo? Videlicet vt senectū-  
 tem ruā, & caput ad Christi similitudinē cādīdū, dignis  
 vocibus prædicem⁹. Ecce iam centenus ætatis circulus  
 voluit, & tu semp præcepta dñi custodiens: futuræ bea-  
 titudinem vitæ per p̄sentia exēpla meditaris. Oculi pu-  
 ro lumine vigēt: pedes imprimūt certa vestigia, auditus  
 penetrabilis, dētes cādidi, vox sonora, corpus solidum,  
 & succi plenum, cani cum rubore discrepant, vires cum  
 ætate dissentiūt. Nō memoriæ tenacitatē, vt in plerisq;  
 cernimus, antiquior senectū dissoluit. Nō calidi acumē  
 ingenii, frigidus sanguis obtundit. Nō contractā rugis  
 faciē, aratra frons asperat. Non deniq; tremula manus  
 per curuos cæte tramites errantē stilū ducit. Futuræ no-  
 bis resurrectionis virotē in te dñs ostendit, vt peccati  
 sciamus esse, qđ cæteri adhuc viuētes p̄moriunt in car-  
 ne, iustitiæ, quod tu adolescentiā in aliena ætate menti-  
 ris. Et quanq̄ multis istam corporis sanitatē, etiā pecca-  
 toribus euenire videam⁹, tamen illis hoc diabolus mi-  
 nistrat, vr peccent, tibi dñs præstat, vt gaudeas. Doctif-  
 simi quiq; Græcorū, de qbus pro Flacco agens luculen-  
 ter Tullius ait: Ingenita leuitas & erudita vanitas, regū  
 suorum ac principū laudes, accepta mercede, dicebant:

Hoc ego

## AD EXUPERANTITUM HORTA.

Hoc ego nunc faciens, precium posco pro laudibus. Et ne putes modica esse quæ de præcor: margaritū de euangelio postularis. Eloquia dñi, eloquia casta, argentum igne examinatū: probatum terræ, purgatum septuplū: scilicet cōmētarios Fortunatiani, & propter noticiā psequutionum. Aurelii Victoris historiā, simulq; epistolas Nouatiani, vt dum schismatici hominis venena cognoscimus: libentius sancti martyris Cypriani bibamus antidotum. Misimus interim te tibi, id est, Paulo seni Paulo seniorē, in quo propter simplices quosq; multum in deiiciēdo sermone laborauim⁹. Sed nescio quomodo, etiam si aqua plena sit, tamen eundem odorem lagena seruat, quo dū rudis esset, imbuta est. Si hoc munusculum placuerit, habemus etiam alia condita, quæ cum plurimis orientalibus mercibus ad te, si spiritus sanctus afflauerit, nauigabunt.

## AD EXUPERANTIUM HORTATORIA.



Nter omnia quæ mihi sancti fratris Quintiliani amicitia præstiterūt, hoc vel maximū est, quod te mihi ignotū corpore, mente sociauit. Quis enim non diligit eum, qui sub paludamento & habitu militari agit opera prophetarum, & exteriorem hominē aliud promittentē, vincat interiori homine: qui formatus est ad imaginem creatoris? Vnde & prior ad officium prouoco literarū, & præcor, vt mihi occasionem tribuas sæpius rescribendi, quo de cætero scribā audacius. Illud autē prudētiæ tuæ breuiter significasse sufficiat, vt memineris apostolicæ sentētiæ:

Vinctus es uxori, ne quæras solutionē: solutus es, ne quæras uxorem, idest, alligationē, quæ solutioni contraria est. Qui igitur seruit officio cōiugali, vinctus est: qui vinctus est, seruus est. Qui autē solutus est, liber est. Cum ergo Christi gaudeas libertate, & aliud agas, aliud reprobem, ac propemodū in domatē constitutus sis, non debes ad tollendā tunicā tecto descendere, nec respicere post tergum, nec aratri semel arrepti stivam dimittere. Sed si fieri potest, imitare Ioseph & Aegyptiæ dominæ pallium relinque, vt nudus sequaris dominū saluatorem, qui dicit in Euangelio: Nisi quis dimiserit oīa, & tulerit crucē suam, & secutus me fuerit, nō potest meus esse discipulus. Proiice sarcinā seculi, ne quæras diuitias, quæ camelorū prauitatibus cōparantur. Nudus & leuis ad cœlum euola, ne alas virtutum tuarū auti deprimāt pondera. Hoc autē dico, non quo te auarum didicerim, sed quod intelligam, idcirco adhuc militiæ operā dare, vt impleas sacculū, quem euacuare dominus præcepit, Si igitur qui habent possessiones & diuitias, iubentur omnia vendere, & dare pauperibus; & sic sequi saluatorem: dignatio tua, aut diues est, & debet facere quod præceptū est: aut adhuc tenuis, & non debet quærere, quod erogatura est. Certe Christus pro animi voluntate oīa in acceptū refert. Nemo apostolis pauperior fuit, & nemo tantum pro dño dereliquit. Vidua illa in euāgelio paupercula, quæ duo minuta misit in Gazophilaciū; cūctis præfertur diuitibus, quia totum quod habuit dedit. Et tu igitur eroganda nō quæras, sed quæ sita iam tribue, vt fortissimū tyrunculū suum Christus agnoscat, vt lætus tibi de lōgissima regione venienti occurrat pater, vt stolā tribuat,

tribuat; vt donet anulum; vt immolet pro te vitulū sa-  
ginatū, vt expeditū cum sancto fratre Quintiliano ad  
nos cito faciat nauigare. Pulsauī amicitiarū fores: si ape-  
rueris, nos crebro habēbis hospites;

(AD IVLIANVM DIACONVM)



Ntiquus sermo est: Mendaces faciūt, vt nec  
vera dicētibus credatur. Quod mihi à te ego  
obiurgatus de silentio literarum accidisse vi-  
deo. Dicam: sæpe scripsi, sed negligentia ba-  
iulorum fuit? Rēspōndebis: Omnīū non scribentiū ve-  
tus ista excusatio est. Dicam, non reperi qui epistolas fer-  
ret? Dices, hinc isthuc isse q̄ plurimōs. Cōtendā, me etiā  
his dedisse? At illi, quia non reddiderint, negabunt: &  
erit inter absentes incerta cognitio. Quid igitur faciam?  
Sine culpa veniam postulabo, rectius arbitrans pacem  
loco motum petere, quā xquo gradu certamina con-  
citare, quāquā ita me iugis tam corporis xgrotatio, quā  
animæ xgritudo consumpsit: vt morte imminēte, nec  
mei penē memor fuerim. Quod ne falsum putes, ora-  
torio more post argumenta testes vocabo. Sanctus fra-  
ter Heliodorus hic adfuit, qui cum mecum eremū vel-  
let incolere, meis sceleribus fugatus abscessit. Verū om-  
nem culpam præsens verbositas excusabit. Nam, vt ait  
Flaccus in satyra: Oībus hoc vitium est cantōribus, in-  
ter amicos. Rogati vt nunq̄ cātent, iniussi nunquā de-  
sistant. Ita te dcinceps fascibus obruam literarū, vt ecō-  
tratio incipias rogare, ne scribam. Sororē meam filiā in  
Christo tuā, gaudeo te primū nūciāte, in eo p̄manere,

AD THEODOSIVM.

quod cœperat. Hic enim vbi nunc sum: nō solum quid agatur in patria, sed an ipsa patria perftet, ignoro. Et licet me sinistro Hibera excetra ore dilanier: nō timebo hominum iudicium: habiturus iudicem meum: iuxta illud quod quidam ait: Si fractus illabatur orbis: Impavidum fierent ruynæ. Quāpropter quæso vt apostolici memor præcepti, quo docet opus nostrum permanere debere: & tibi à domino præmiū in illius salute pares: & me de cōmuni in Christo gloria, crebris reddas sermonibus lætiores.

AD THEODOSIVM.



Vām vellem nunc vestro interesse conuētui & admirandū cōsorrium: licet isti oculi non mereant̄ asp̄icere: tota cū exultatiōe cōplecti. Spectarē desertū omni amœnius ciuitate. Viderem desolata ab accolis loca: quasi ad quoddā paradisū instar sanctorū cœtibus obsideri. Verū quia hoc me faciunt delicta: ne consortio beatorū inserat̄ obsessum omni crimine caput: idcirco obsecro (quia vos impetrare posse non ambigo) vt me ex istius tenebris seculi vestro liberetis oratu. Et vt ante dixeram præsens, & nunc per literas votum indicare non cesso, quod mens mea omni ad id studium & cupiditate rapiatur. Nūc vestrū est, vt voluntatem sequatur effectus: Meum est vt velim. Obsecrationū vestrarum est, vt quod velim & possim. Ego ita sum, quasi à cuncto grege morbida aberrās ouis. Quod nisi me bonus pastor ad sua stabula humeris impositum reportarit: lababunt gressus, & in ipso conamine



## HIERONY. AD CHROMATIVM,

conamine vestigia coidēt assurgētis. Ego sum ille prodigus filius: qui omni quam mihi pater crediderat portione profusa, necdum me ad genitoris genua submissi: necdum coepi prioris à me luxuriæ blandimenta depellere. Et quia paululum nō tam desui à vitiis, quàm coepi velle desinere, nunc me nouis diabolus ligat retib⁹, nunc noua impedimenta proponens: maria vndiq; circundat, & vndiq; pontum, nunc in medio constitutus elemento, nec regredi valeo, nec progredi possum: Superest vt oratu vestro sancti spiritus aura me prouehat, & ad portum optati littoris prosequatur.

## HIERONYMVS AD CHROMATIVM



On debet carta diuidere, quos amor tuus copulauit: nec per singulos officia mei sunt partiēda sermonis cum sic inuicē vos ametis, vt nō minus treis charitas iūgat, quàm duos natura sociauit: quin potius si rei conditio pateret ut sub vno literulæ apice nomina indiuisa concluderē: vestris quoq; ita me literis prouocantibus, vt & in vno treis & in tribus vnum putarem. Nam postquā sancto Euagrio trāsmittente, in ea ad me eremi parte delatæ sunt, quæ inter Syros ac Sarracenos vastum limitem ducit: sic gauisus sum, vt illum diem Romanæ felicitatis, quo primum Marcelli apud Nolum prælio post Canēsem pugnam Hannibalis agmina conciderunt, ego vicerim. Et licet supradiētus frater sæpe me visitet: atq; me ita vt sua in Christo viscera foueat, tamē longo à me spatio

seiuñctus, non minus mihi dereliquit abeundo deside-  
 rium, quàm attulerit veniēdo læticiã. Nũc cum vestris  
 literis fabulor, illas amplector, ille mecum loquuntur,  
 ille hic tantũ Latinæ sciunt. Hic em̃ aut barbarus semi-  
 sermo discēdus est: aut tacendũ: Quotienscũq; charissi-  
 mos mihi vultus, notæ manus referunt impressa vesti-  
 gia, toties aut ego hic non sum, aut vos hic estis. Credite  
 amori vera dicenti: & cum has scriberẽ, vos videbã. De  
 quibus hoc primũ queror, cum tot interiacētib⁹ spatiis  
 maris atq; terrarum tam parvam epistolã miseritis, ni-  
 si quod ita merui: qui vobis (vt scribitis) ante nõ scripsi.  
 Chartam defuisse non puro Aegypto ministrante com-  
 mercia. Et si alicũ Ptolomæus maria clausisset, tamen  
 rex Artal⁹ membranas à Pergamo miserat, vt penuria  
 chartæ pellibus pensaret. Vnde & Pergamenarũ nomẽ  
 ad hunc vsq; diem tradẽte sibi inuicẽ posteritate serua-  
 tum est. Quid igitur? Arbitrer baiulum festinasse? Quã  
 uis longæ epistolæ vna nox sufficit. An vos aliqua occu-  
 patione detentos? Nulla necessitas maior est charitate.  
 Restant duo: Vt aut vos piguerit, aut ego nõ meruerim.  
 Equibus magis volo vos incusare tarditatis, quàm con-  
 dẽnare non meritum. Facilius enim negligentia emen-  
 dari potest, quã amor nasci. Bonus (vt scribitis) quasi fi-  
 lius ἰχθὺς, id est, piscis aquosa perit. Nos pristina cõta-  
 gione sordentes: quasi reguli & scorpiones arẽtia quæq;  
 sectamur. Ille iam calcat sup colubri caput: nos serpen-  
 ti, terram ex diuina sentẽtia comedenti, adhuc cibus su-  
 mus. Ille iam potest summũ graduum psalmũ scãdere,  
 nobis adhuc in primo ascensu flentibus: nescio an dice-  
 re aliquando cõtingat: Leuaui oculos meos in montes,  
 vnde

vnde veniet auxiliū mihi. Ille inter minaces seculi fluctus in tuto isulæ, hoc est, ecclesiæ gremio sedēs, ad exemplum Ioannis, librum fortè iam deuorat: ego in scelerū meorum sepulchro iacens, & peccatorum vinculis colligatus, dominicum de Euangelio. ex pecto clamorem: Hieronymus veni foras: Bonosus inquam (quia secundū prophetam omnis diaboli virtus in lūbis est) trans Euphratem tulit lumbare suum: vbi illud in foramine petræ abscondens, & postea scissum reperiens, cecinit: Domine: tu possedisti renes meos. Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis: Me vero Nabuchodono sor ad Babylonem, id est, confusionem mentis meæ cathenarū duxit: ibi mihi captiuitatis iugū imposuit: ibi ferri circulum naribus meis innectens, de canticis Sion cantare præcepit: Cui ego dixi: Dominus soluit compeditos, dominus illuminat cæcos. Vt breuiter coepam dissimilitudinē finiam, ego veniam deprecor, ille expectat coronam. Soror mea, sancti Iuliani in Christo fructus est. Ille plantauit vos rigate: dominus incrementū dabit. Hæc mihi Iesus pro eo vulnere, quod diabolus inflexerat, præstitit, viuā reddendo pro mortua. Huic ego (vt ait gentilis poeta) omnia etiam tuta timeo. Scitis ipsi lubricum adolescentie iter: in quo & ego lapsus sum, & vos non sine timore transistis. Hoc illa nunc maxime ingrediens, omnium est fulcienda præceptis, omnium est sustentanda solatiis, id est, crebris vestræ sanctitudinis epistolis roborāda. Et quia charitas omnia sustinet, obsecro vt etiam à papa Valeriano ad eam confortādam literas exigatis. Nostis puellares animos his rebus plerūq; solidari, si se itelligāt curæ esse maiorib⁹.

HIERONY. AD CHROMATIVM,

In mea enim patria rusticitatis vernacula, deus venter est, & in diem viuitur: & sanctior est ille, qui ditior est. Accessit huic patellæ (iuxta tritū populi sermone, pro- uerbiū) dignum operculum: Lupicinus sacerdos, secundum illud quoq; , de quo semel in vita Crassum ait risisse Lucillius: similem habent labra lactucam, a sino carduos comedēte: videlicet vt perforatam nauem debilis gubernator regat, & cæcus cæcos ducat in foueam. Talisq; sit rector, quales illi qui reguntur. Matrem cō- munē quæ cū vobis sanctitate societur: in eo vos præuenit, quia tales genuit, cuius vere venter aureus potest dici, eo salutamus honore, quo nostis vnā quoq; suscipiēdas cunctas sorores, quæ sexum vicere cum seculo: quæ oleo ad lampadas largiter præparato, sponsi opperuntur aduentum. O beata domus, in qua morantur Anna vidua, virgines prophetissæ, geminus Samuel nutritus in templo. O cæta felicia, in quibus cernimus Machabeorum: martyriū coronis cinctam martyrem matrem. Nam licet quotidie Christum confiteamini, dum eius præcepta seruatis: tamen ad priuatam gloriā publica hæc accessit vobis & aperta confessio, quod per vos ab vrbe vestra Ariani quondam dogmatis virus exclusum est. Et miramini forsitan, quod in fine iam epistolæ rursum exorsus sim: Quid faciam? vocē pectori negare non valeo: epistolæ breuitas compellit tacere: desiderii vestri cogit loqui. Præproperus sermo: cōfusa turbatur ora: sermo: amor ordinem nescit:

**F**Rater Ambrosius tua mihi munuscula pfe-  
rens, detulit & suauissimas lras: q̄ à principio  
amicitiarū, fidē iam probatæ fidei & veteris  
amicitiæ præferebāt. Vera eīm illa necessitu-  
do est, & Christi glutino copulata: quā non  
utilitas rei familiaris, nō præsentia tantum  
corporū, nō subdola & palpans adulatio: sed dei timor  
& diuinarū scripturarū studia cōciliāt. Legimus in vete-  
rib⁹ historiis, quosdā lustrasse puīcias, nouos adisse po-  
pulos, maria trāsisse: vt eos quos ex libris nouerāt, corā  
quoq; viderēt. Sic Pythagoras Mēphiticos vates, sic Pla-  
to Aegyptū & Aethiā Tarētinū, eāq; orā Italia: q̄ quō-  
dam magna Græcia dicebat, laboriosissime peragravit:  
vt qui Athenis magister erat & potēs: cuiusq; doctrinā  
Academiæ gymnasia psonabant, fieret peregrinus atq;  
discipulus, malēs aliena veterē de discere, q̄ sua impudē-  
ter ingerere. Deniq; cū literas quasi toto fugientes orbe  
psequit, captus à piratis atq; venūdatus, etiā tyrāno cru-  
delissimo paruit, captiuus, vinctus, & seruus. Tñ q̄ phi-  
losoph⁹, maior emēte se fuit. Ad Titū Liuiū lacteo elo-  
quētiæ fonte manantē, de vltimis Hispaniæ, Galliarūq;  
finibus quosdā venisse nobiles legim⁹: & quos ad contē-  
plationē sui Roma non traxerat: vnus hoīs fama pdu-  
xit. Habuit illa ætas inaudirū oībus seculis celebrādūq;  
miraculū, vt tantā urbē ingressi, aliud extra urbem q̄re-  
rent. Apolloni⁹ siue ille magus (vt vulgus loquit) siue  
phūs, vt Pythagorici tradūt, itranit Persas, p̄trāsīuit Cau-  
casum, Albanos, Scythas Massagetas, opulētissima In-  
diæ regna penetrauit: & ad extremū latissimo Physon

amne transmissio, peruenit ad Brachmanas: vt Hiarcha  
 in throno sedentē auro: & de tantali fonte potantē, in-  
 ter paucos discipulos, de natura, de morib<sup>9</sup> syderum ac  
 dierum cursu audiret docentem: unde per Elamitas, Ba-  
 bylonicos, Chaldaeos, Medos, Assyrios, Parthos, Syros,  
 Phoenices, Arabes, Palæstinos, reuersus Alexadriā, per-  
 rexit Aethiopiam, vt gymnosophistas & famosissimā  
 solis mēsam videret in sabulo. Inuenit ille vir vbiq; qđ  
 disceret: & semper proficiens, semp̄ semelior fieret. Scri-  
 psit super hoc plenissime octo voluminibus Philostratus.  
 Quid loquar de seculi hominib<sup>9</sup> cum apostol<sup>9</sup> Pau-  
 lus vas electionis & magister gentiū, qui de conscientia  
 tanti in se hospitis loquebatur: An experimentū quaeri-  
 tis eius qui in me loquitur Christus? Post Damascū Ara-  
 biamq; lustratam, ascenderit Hierosolymā, vt videret  
 Petrum, & manserit apud eum diebus quindecim. Hoc  
 eīn mysterio hebdomadis & ogdoadis, futurus gentium  
 predicator instruendus erat. Rursumq; post annos qua-  
 tuordecim, assumpto Barnaba & Tiro, exposuerit apo-  
 stolis euangeliū, ne forte, in vacuum curretet aut cucur-  
 risset. Habet eīn nescio quid latentis *εγγυλιας* viua: vox:  
 & in aures discipuli de auctoris ore trāsfusa fortius sonat.  
 Vnde & Aechynes, cū rodi exularet: & legeret illa De-  
 mosthenis oratio, quam aduersus eum habuerat, miran-  
 tibus cunctis atq; laudantibus, suspirans ait: Quid si ip-  
 sam audisset bestiam, sua verba resonantem? Hæc non  
 dico, quod sit in me aliquid tale, quod vel possis, vel ve-  
 lis discere sed quod ardor tuus ac discendi studium, etiā  
 absq; nobis per se p̄bari debeat. Ingenium docile & sine  
 doctore laudabile est. Nō quid inuenias, sed qđ quaeras  
 cōsideram<sup>9</sup>.

consideramus. Mollis cera & ad formandū facilis, etiā si artificis & plastæ cessent man<sup>9</sup>, tamē virtute totū est, quicquid esse potest. Paulus apostolus ad pedes Gamalielis legē dñi & prophetas didicisse se gloriatur, vt armatus spūalibus telis, postea diceret cōfidenter: Arma militiæ nostræ, non carnalia sunt: sed potentia deo, ad destructionem inuentionū, consilia destruentēs: & omnē altitudinem extollentē se aduersus scientiā dei, & captiuantem omnē intellectū, ad obediendum Christo: & subiugare parati cunctā inobediētiā. Ad Timotheum scribit ab infantia factis literis eruditum: & hortatur ad studium lectionis, ne negligat gratiā que data sit ei per impositionē manus presbyteri. Tito præcipit, vt inter ceteras virtutes episcopi, quē breui sermone depinxit: scientiā quoq; eligat scripturarū. Obtinētē, inquit, eū qui secundū doctrinam est fidelem sermonē: vt potens sit exhortari in doctrina sana, & cōtradicentes reuincere. Sancta quippe rusticitas solū sibi prodest: & quantū ædificat ex vite merito ecclesiam Christi, tantū nocet si destruentib<sup>9</sup> nō resistat, Malachias propheta, imò per Malachiā dñs interrogauit sacerdotes legem. Intātum sacerdotis officiū est, interrogatū respondere de lege. Et in Deuteronomio legimus. Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi: seniores tuos, & dicent tibi. In psalmo quoq; centesimo decimo octauo. Cātabiles mihi erant iustifications tuæ, in loco peregrinationis mex. Et in descriptione iusti viri, cū eum Dauid arbori vitæ, quæ est in paradiso, compararet: inter ceteras virtutes & hoc intulit: In lege domini voluntas eius: & in lege ei<sup>9</sup> meditabit die ac nocte. Daniel in fine sacratissimæ visionis

iustos, ait, fulgere sicut stellas: & intelligētes, hoc est doctos, quasi firmamentū. Vides quantum inter se distēt iusta rusticitas, & docta iusticia? Alii stellis, alii cœlo cōparant: quanq̄ iuxta Hebraicā veritatē vtrūq; de eruditis possit intelligi: Ita em̄ apud eos legimus: Qui autē docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamēti: & qui ad iusticiam erudiunt multos, quasi stellæ in pperuas æternitates. Cur dicitur Paulus apostolus vas electionis? Nēpe quia legis & sanctarū scripturarū armariū est. Pharisei stupent ad doctrinā domini: & mirantur in Petro & Ioanne quomodo legē sciant: cum literas non didicerint. Quicquid em̄ aliis exercitatio & quotidiana in lege meditatio tribuere solet illis spiritus sanctus suggerat. Et erant iuxta quod scriptū est θεοδιδάκτοι. Duodecim annos saluator impleuerat, & in tēplo senes de q̄stionibus legis interrogans, magis docet, dū prudenter interrogat. Nisi forte rusticum Petrū, rusticū dicimus Ioānem: quorū vterq; dicere poterat: Et si imperit sermo, non tamen scientia. Ioannes rusticus, piscator, indotus: Et vnde vox illa obsecro: In p̄cipio erat verbum, & verbum erat apud deum, & deus erat verbum? λόγος enim græce multa significat. Nam & verbum est, & ratio, & supputatio, & causā vniuscuiusq; rei, per quā sunt singula quæ subsistūt. Quæ vniuersa recte intelligimus in Christo. Hoc doctus Plato nesciuit: hoc Demosthenes eloquens ignorauit. Perdam, inquit, sapientiā sapientium, & prudentiā prudentium reprobabo. Vera sapientia perdet falsam sapientiā, & quanq̄ stulticia prædicationis in cruce sit: tñ Paulus sapientiā loquit̄ inter pfectos. Sapientiā autē nō seculi huius, nec principū istius seculi,



seculi, quæ destruitur: sed loquitur dei sapientiã in mysterio absconditã, quã prædestinanit ante secula. Dei sapientia Christus est. Christus enim dei virtus, & dei sapientia. Hæc sapientia in mysterio abscondita est: de qua & nonni psalmi titulus prænotat, pro occultis filii: in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi, & qui in mysterio abscondit<sup>9</sup> erat, prædestinat<sup>9</sup> est ante secula. Prædestinat<sup>9</sup> autem, & præfiguratus, in lege & prophetis. Vnde & prophetæ appellabant videntes: quia videbant eum, quæ cæteri non videbant. Abraham vidit diem eius, & lætatus est. Aperiabant cœli Ezechiel: quæ populo peccatori clausi erant. Reuela, inquit David, oculos meos: & considera bo mirabilia de lege tua. Lex enim spiritualis est: & reuelatione opus est, vt intelligatur, ac reuelata facie dei gloriam contemplerur. Liber in apocalypsi septem sigillis signatus ostendit: quem si dederis homini scienti literas, vt legat, respõdebit tibi: Nõ possum, signatus est enim. Quanti hodie putant se nosse literas, & tenent signatum librum: nec aperire possunt, nisi ille reserauerit, qui habet clauem David: qui aperit & nemo claudit: claudit & nemo aperit? In actibus apostolorum sanctus Eunuchus: imò vir (sic enim eum scriptura cognominat) cum legeret Esaiã interrogatus à Philippo: Putesne intelligis quæ legis? respõdit quomodo possum nisi aliquis me docuerit? Ego (vt de me loquar interim) nec sanctior sum hoc Eunuchus: nec studiosior: qui de Æthiopia, id est, de extremis mundi finibus venit ad templum, reliquit aulam regiam: & tantus amator legis, diuinæque scientiæ fuit: vt etiam in vehiculo sacras litteras legeret: & tamẽ cum librum teneret, & verba dñi cogitatione conciperet, lingua

volueret, labiis psonaret, ignorabat eum quem in libro  
nesciēs venerabatur. Venit Philippus, ostēdit ei Iesum,  
qui clausus latebar in litera. O mira doctōris virtus. Ea-  
dem hora credit Eunuchus, baptizatur: & fidelis & san-  
ctus factus est, ac de discipulo magister: plus in deserto  
fonte ecclesiæ, q̄ in aurato synagoga tēplo reperit. Hæc  
à me breuiter perstricta sunt (neq; c̄m epistolaris angu-  
stia, euagari longius patiebatur) vt intelligeres te in scri-  
pturis sanctis, sine præuio & mōstrante, semitam non  
posse ingredi. Taceo de grāmaticis, rhetoricis, philoso-  
phis, geometris, dialecticis, musicis, astronomis, astro-  
logis, medicis: quorū scientia mortalibus vel vtilissima  
est, & in tres partes scinditur, τὸ δόγμα, τὴν μέθοδον, τὴν  
ἐμπερίαν. Ad minores artes veniam, & quæ nō tam lin-  
gua quàm manu administrant. Agricola, cementarii,  
fabri metallorū, lignorum ve caesores, lanarii quoq; &  
fullones, & ceteri qui variam supellectilem & vilia opus-  
cula fabricantur, absq; doctore nō possunt esse quod cu-  
piunt. Quod medicorū est, promittūt medici, tractant  
fabrilia fabri. Sola scripturarū ars est, quā sibi oēs passim  
vindican. Scribimus indocti doctiq; poemata passim.  
Hanc garrula anus, hanc delirus senex, hanc sophista ver-  
bosus, hanc vniuersi p̄sumunt, lacerant, docent anteq̄  
discant. Alii adducto supercilio, grandia verba trutinā-  
tes: inter mulierculas de sacris litteris philosophantur.  
Alii discūt (proh pudor) à foeminis, quod viros doceāt:  
& ne parum hoc sit, quadam facilitate verborū, imò au-  
dacia edisserunt aliis, quod ipsi non intelligunt. Taceo  
de mei similibus, qui si forte ad scripturas sanctas, post  
seculares literas venerint: & sermone composito aurem  
populi

populi mulserint: quicquid dixerint, hoc legem dei putant: nec scire dignantur, quid prophetæ, quid apostoli senserint. Sed ad sensum suum incongrua aptant testimonia, quasi grande sit, & non vitiosissimum docendi genus, de prauare sententias, & ad voluntatē suam, scripturam trahere repugnantē. Quasi non legerimus Homero centonas, & Vergilio centonas: ac non sic etiam Maronē sine Christo possimus dicere Christianū, quia scripserit: iam redit & virgo redeunt saturnia regna. iam noua progenies cœlo demittitur alto. Et patrem loquentē ad filiū: Nate meæ vires, mea magna potentia solus. Et post verba saluatoris in cruce. Talia postabat memorās, fixusq; manebat. Puerilia sunt hæc, & circulatorū ludo similia, docere quod ignores, imò vt cum stomacho loquar, ne hoc quidem scire quod nescias, Videlicet manifestissima est Genesis, in qua de creatura mūdi, de exordio generis humani, de diuisione terræ, de cōfusione linguarum & gentium, vsq; ad exitū scribitur Hebræorum. Patet Exodus, cum decem plagis; cum decalogo, cū mysticis diuinisq; præceptis. In promptu est Leuiticus liber, in quo singula sacrificia, imò singulæ penè syllabæ & vestes Aaron, & totus ordo Leuiticus, spirant cœlestia sacramēta. Numeri vero, nõne totius arithmeticæ, & prophetiæ Balaam, & quadraginta duarū per eremū migrationum mysteria continēt? Deuteronomiū quoq; secunda lex, & euangelicæ legis præfiguratio, nõne sic ea habet quæ priora sunt, vt tamen noua sint omnia de veteribus? Hucusq; Moyses, hucusq; pentateuchus: quibus quib; verbis, loqui se velle Apostolus in ecclesia gloriatur: Iob exēplat patientiæ, q̄ non mysteria suo sermone

complectitur? Prosa incipit, versu labitur, pedestri sermone finitur: oēsque leges dialecticæ, propositione, assumptione, confirmatione, conclusione determinat, Singula in eo verba, plena sunt sensibus. Et (vt de cæteris silcæ) resurrectionē corporū sic pphetat: vt nullus de ea vel manifestus, vel cautius scripserit. Scio, inquit, quod redemptor meus viuit, & in nouissimo die de terra resurgetur sum: & rursus circūdabor pelle mea, & in carne mea videbo deū. Quem visurus sum ego ipse: & oculi mei conspecturi sunt, & non alii. Reposita est hæc spes mea in sinu meo.

Veniā ad Iesum Naue, qui typus dñi non solum gestis sed etiā noie, trāsiiit Iordanē, hostiū regna subuertit: diuisit terrā victori populo, & per singulas vrbes, viculos, montes flumina, torrētes, atque cōfinia, ecclesiæ cœlestisque Hierusalē spūalia regna describit. In Iudicū libro quod pncipes populi, tot figuræ sūt. Ruth Moabitidis, Esaiæ explet variciniū, dicētis: Emitte ganum dñe dñatorē terræ, de petra deserti ad montē filiæ Sion. Samuel in Heli mortuo, & in occiso Saul, veterē legē abolitā mōstrat. Porro in Sadoch atque Dauid, noui sacerdotii, nouique imperii sacramenta testat. Malachim, idest Regū tertius, & quartus liber à Solomone vsque ad Ieconiam: & ab Hieroboam filio Nabath, vsque ad Osee, qui ductus est in Assyrios, regnū Iuda & regnum describit Israel. Si historiā respicias, verba simplicia sunt. Si in literis sensum latentē inspexeris, ecclesiæ paucitas, & hæreticorū cōtra ecclesiā bella narrantur. Duodecim pphete in vni⁹ voluminis angustias cōartati, multo aliud quā sonāt in litera, pfigurant. Osee crebro noiat Ephraim, Samariam, Ioseph, Iezrael, & vxorē fornicariā, & fornicationis filios, & adulterā cubiculo clausam

clausam mariti, multo tēpore sedere viduā : & sub veste lugubri. viri ad se reditū p̄stolari. Iohel fili⁹ Phatuel, describit terrā duodecim tribuum, heruca, bruco, locusta, rubigine vastante corruptā: & post euerسیونē prioris populi, effusum spiritū sanctū super seruos dei, & ancillas idest, super centū viginti credentiū noīa, qui effundendus erat in coenaculo Sion: qui centū viginti, ab vno vsq; ad quindecim paulatim & p̄ incrementa surgentes, quindecim graduū numerū efficiunt : qui in psalterio mystice continent. Amos pastor & rusticus & tuborū mora dstringens, paucis verbis explicari nō potest. Quis em̄ digne exprimat tria aut quatuor scelera Damasci, Gaze, & Tyri, & Idumæ, & filiorū Ammon, & Moab, & in septimo octauoq; gradu Iudææ & Israel? Hic loquitur ad vaccas pingues. quæ sunt in mōte Samariæ, & ruituram domum maiorem minorēq; restatur. Ipse cernit fictorem locustæ: & stantē dominū super murum litum vel adamantinū, & vncinum pomorū, attrahētem supplicia peccatoribus, & famem in terrā: non famem panis, nec sitim aquæ, sed audiendi verbum dei. Abdias qui interpretatur seruus dei: per-tonat contra Edom sanguineum: terrenumq; hominē. Fratris quoq; Iacob semper æmulum, hasta percutit spirituali. Ionas columba pulcherrima, naufragio suo passionem dñi præfigurans, mundū ad pœnitentiā reuocat: & sub nomine Niuiæ, salutē gentibus nūciat. Micheas de Morasti co-hæres Christi, vastationē annūciat filix latronis & obsidionē ponit cōtra eam: quia maxillā percusserit iudicis Israel. Nahū consolator orbis, increpat ciuitatem sanguinū, & post euerسیونē illius loquitur: Ecce sup mōtes

pedes euāgelizātis & annūciātis pacē. Habacuc luctator fortis & rigidus, stat sup custodiā suā, & figit gradū su per munitionē: vt Christū in cruce contrēpletur & dicat: Opuit cœlos gloria ei⁹, & laudis ei⁹ plena est terra. Splēdor ei⁹, vt lux erit, cornua in manib⁹ eius, ibi abscondita est fortitudo ei⁹. Sophonias speculator & arcanorū dñi cognitor, audit clamorē à porta pisciū, & eiulatū à secūda, & cōtritionē à collib⁹. Indicit quoq; ululatū habitatorib⁹ pilæ: q̄a cōticuit oīs popul⁹ Chanaā: disperierūt yniuerū, q̄ inuoluti erāt argēro. Aggeus festiuus & lætus: q̄ seminauit in lachrymis, vt in gaudio meteret, destructū rēplū ædificat, dñmq; patrē inducit loquētem. Adhuc vnum modicū, & ego cōmouebo cœlū & terrā & mare & aridā, & mouebo oēs gētes: & veniet desideratus cūctis gētib⁹. Zacharias memor dñi sui, multiplex in pphetia, Iesum vestib⁹ sordidis indutū, & lapidē oculorū septē, cadelabrūq; aureū cū todidē lucernis, quot oculis, duas quoq; oliuas à sinistris: lapidis cernit & dextris vt post equos varios, & rufos, & albos, & dissiparas quadrigas ex Ephraim, & tecū de Hierusalē, pauperē regem vaticinerur & prædicet, sedentē super pullū filiū alinæ subiugalis. Malachias aperte, & in fine omniū prophetarum, de abiectiōe Israel & vocatione gentiū: Non est mihi, ait, volūtas in vobis, dicit dñs exercituū, & mun⁹ nō suscipiā de manu vestra. Ab ortu enim solis vsq; ad occasum, magnū est nomen meū in gēribus: & in omni loco sacrificat & offertur nomini meo oblatio munda. Esaiam, Hieremiā, Ezechielē, & Danielē q̄s possit vel intelligere, vel exponere? Quorum primus non pphetiā mihi videt texere, sed euangeliū. Scdus virgam nuceā & ollam

ollā succēsam à facie Aquilonis & pardū spoliatū suis colorib<sup>9</sup> : & quadruplex diuersis metris necit alphabetū. Tertius principia & finē tantis habet obscuritatib<sup>9</sup> inuoluta : vt apud Hebræos istæ partes cū exordio genescos ante annos triginta nō legant. Quart<sup>9</sup> vero qui & extremus iter quatuor pphetas, tēporū cōsciū, & totius mūdi philostoros, lapidē præcisum de mōte sine manib<sup>9</sup>, & regna oīa subuertentē, claro sermone pronūciat. Dauid Simonides noster, Pindar<sup>9</sup> & Alcæus, Flaccus quoq; Catull<sup>9</sup> & Seren<sup>9</sup>, Christū lyra psonat, & in decachordo psalterio ab inferis suscitāt resurgentē. Solomon pacificus & amabilis dñi, mores corrigit, naturā docet; ecclesiam iungit & Christū, sanctorūq; nuptiarū dulce canit epithalamiū. Hester in ecclesiæ typo populū liberat de periculo, & interfecto Aman, q̄ interpretatur iniquitas, partes cōiuij & diē celebrē mittit in posterōs: Paralipomenō liber, idest, instrumenti veteris *ἑπιτομὴ*, tātus ac talis est: vt absq; illo si quis sciētiā scripturarū sibi voluerit arrogare, seipm irideat. Per singula quippe noīa iuncturasq; verborū, & p̄termis̄sæ in regū libris tanguntur historiæ & innumerabiles explicant euāgelii q̄stiones. Esdras & Neemias, adiutor videlicet & cōsolator à dño, in vnū volumē coarant: instaurāt templū: muros extruūt ciuitatis: oīsq; illa turba populi redeūtis in patriā, & descriptio sacerdotū, leuitarū, Israelis, profelytorū, ac p̄ singulas familias murorū ac turriū opera diuisa: aliud in cortice præferūt, aliud retinēt in medulla. Cernis me scripturarū amore raptū excessisse modū epistole & tñ nō implese qđ volui. Audiui<sup>9</sup> tantū quid nosse, qđ cupere debeam<sup>9</sup>, vt & nos quoq; possim<sup>9</sup> dicere:

Cōcupiuit aīa mea desiderare iustificationes tuas ī omī  
 tēpore. Cæterū Socraticū illud implet in nobis: Hoc tā-  
 tum scio quod nescio. Tangam & nouū breuiter testa-  
 mentū. Mattheus, Marcus, Lucas, & Ioannes, quadriga  
 dñi, & verū cherubim, qđ interpretat sciētīæ multitu-  
 do, per totū corpus oculati sunt, scintillæ emicant, di-  
 scurrūt fulgura, pedes habent rectos & in sublime tendē-  
 tes, terga pēnata & vbiq; volitātia. Tenent se mutuo, si-  
 biq; pplexi sunt, & quasi rota in rota voluunt. & p̄gunt  
 quocūq; eos flatus sc̄ti spūs p̄duxerit. Paulus apostol⁹  
 ad seprē ecclesias scribit (octaua eīm ad Hebreos à plerif-  
 q; extra numerū ponit) Timotheū instruit ac Tirū, Phi-  
 lemonē p̄ fugitiuo famulo deprecatur. Sup quo tacere me-  
 lius puto, q̄ pauca scribere. Actus apostolorū nudam  
 quidē sonare vident historīā, & nascēris ecclesiæ infan-  
 tiā texere: sed si nouerim⁹ scriptorē eorū Lucā esse me-  
 dicū cuius laus est in Euāgelio: aīa aduertem⁹ pariter oīa  
 verba illi⁹, animæ lāguēris esse medicinā. Iacobus, Pe-  
 trus. Ioannes, Iudas apostoli, septē epistolas ediderūt tā  
 mysticas q̄ succinctas, & breues pariter & longas: breues  
 in verbis, lōgas in sentētiis, vt rar⁹ sit qui nō in earū le-  
 ctione cæcutiat. Apocalypsis Ioānis tot habet sacra-  
 mēta qđ verba. Parū dixi p̄ merito voluminis. Laus oīs  
 inferior est in verbis singulis multiplices latēt intelli-  
 gētīæ. Oro te frater charissimā, iter hęc viuere, ista me-  
 ditari, nihil aliud nōsse, nihil q̄rere: nōne tibi videt iam  
 hic in terris regni cœlestis habitaculū? Nolo offendaris  
 ī scripturis sc̄tis simplicitate, & quasi vilitate, verborū:  
 q̄ vel virio interpretū, vel de industria sic plata sūt, vt  
 rusticā cōcionē facili⁹ īstruerēt: & ī vna eadēq; sentētia,  
 aliter



aliter doct<sup>9</sup>, aliter audiret indoct<sup>9</sup>. Nō sum tam petulās  
 & hæbes: aut hæc me nosse pollicear, & eorū fruct<sup>9</sup> cape  
 re, quorū radices ī cœlo fixe sunt: sed velle fateor. Sed ē-  
 ti me p̄fero, magistrū renuēs, comitē spōdeo. Petēti da-  
 tur, pulsanti aperitur, querēs inuenit. Discam<sup>9</sup> in terris,  
 quorū nobis sciētia p̄seueret in cœlo. Obuiis te manib<sup>9</sup>  
 excipiā: & (vt inepte alqd ac de Hermogoræ tumiditate  
 effundā) quicqd q̄sieris, tecū scire conabor. Habes hic  
 amāriissimū tui fratrem Eusebiū: qui l̄ratū tuarū mihi gra-  
 tiā duplicauit, referēs honestatē morū tuorū, contēptū  
 seculi, fidē amicitia, amorē Christi. Nam prudentiā &  
 eloquii venustatē, etiā absq; illo ipsa epistola p̄ferebat.  
 Festina quæso te, & herētis in salo nauiculae funē magis  
 p̄cide quā solue. Nemo renunciatur<sup>9</sup> seculo bene potest  
 vēdere, q̄ cōtēplūt vt vēderet. Quicqd in sumpr<sup>9</sup> de tuo  
 tuleris, pro lucro cōputa. Antiquum dictū est: Auaro tā  
 deest qđ̄ habet, quā qđ̄ non habet. Credēti totus mūdus  
 diuitiarū est. Infidelis etiam obolo indiget. Sic viuan<sup>9</sup>  
 tanquā nihil habētes, & oīa possidētes. Victus & vestit<sup>9</sup>,  
 diuitia Christianorū. Si habes in potestate rem tuā, ven-  
 de: si nō habes, piice. Tollenti tunicā, & palliū relinque-  
 dum est. Scilicet nisi tu semp recraftinans, & diē de die  
 trahens, caute & pedetentim tuas possessiūculas vēdide-  
 ris, nō habet Christus vnde alat pauperes suos. Totum  
 deo dedit, qui seipsum obtulit. Apostoli nauem tan-  
 tum & retia reliquerūt. Vidua duo ara misit ad ga-  
 zophylacium, & p̄æfertur Croesi diuitiis. Fa-  
 cile contemnit omnia qui se semper  
 cogitat esse moriturum.



Conimbricæ Apud Cœno-  
bium Diue Crucis..

M.D.XXXVI.



